

ekmek ve gül

HEYBENE BİR 'HAYIR'LA

Değiştirmek için
bir 'hayır' gerek

3

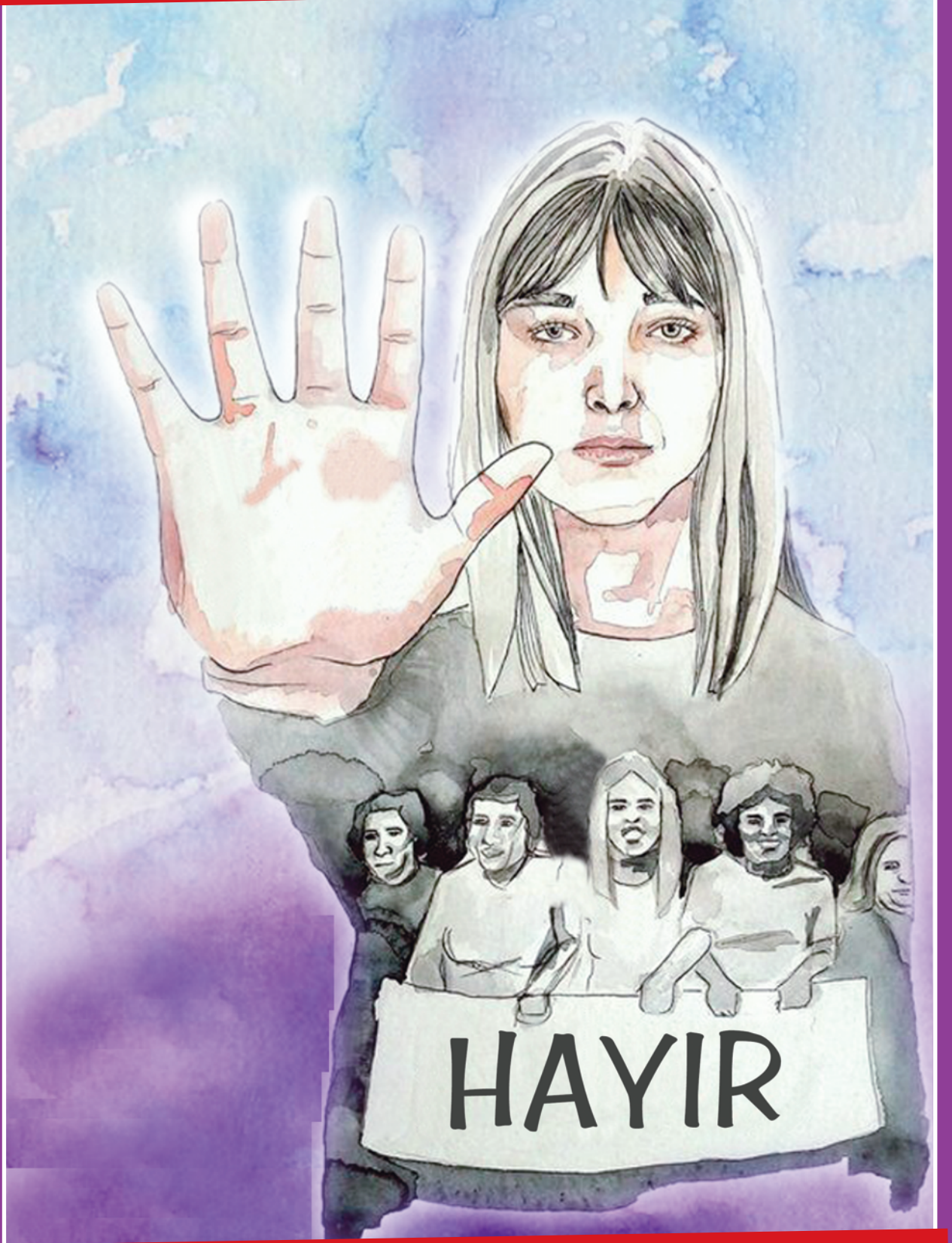
Kreş hakkı ve
anayasa
değişikliği

5

Gıda paketlerinin
üzerinde yazan
bu şeyler de ne?

18

BİR UMUT KOY!

Değiştirmek için bir 'hayır' gerek.....	3
Olca Geridönmez	
'Kahraman' Bakan'ın karnesi sıfır!.....	4
Aylin Akçay	
Kreş hakkı ve anayasa değişikliği.....	5
Feray Yağmur	
Kadınların muhtaçlığı üzerinden.....	6
Hülya Çalışkan	
Emeğimiz küçülüyor, sorunlar artıyor.....	6
Yasemin Akpınar	
TARİH: Özgürlük ekmeği.....	7
Müslime Karabatak	
Hayatımız kimsenin keyfine kalsın.....	8
Ebru Ünal	
En çok kendimiz için hayır.....	8
Metal işçisi	
Bir sağlıklı emekçisinin referandumu bakışı.....	8
Deniz Şen	
Kadınlar arafta!.....	9
Gözde Tekin	
Cemaatlerdeki kadınlar da sorguluyor.....	9
Hasret Kanat	
Başörtüsü için verdiğimiz mücadele ne içindi?.....	9
'Hayır' ilk kez bu kadar geniş bir anlam kazandı.....	10
Gizem Nur Karataş	
Korkuyla örülen haksızlığa 'hayır' diyoruz.....	10
Songül Bakır	
Kanallarımız kapandı, seçilmişler tutuklandı.....	11
Serpil Berk	
İş için, ekmek için, gelecek için.....	11
Fatma Koç Şahin/Aydın Yiğit	
Hayırda hayır barındıran hayallerimize çağırıyoruz.....	12
Nuray Öztürk	
Hayat boşluk tanımıyor.....	13
Hilal Kılıç	
Ben de o taşın altına elimi koydum.....	14
Hilal Kılıç	
Sus kız, kafamızı karıştırdın!.....	14
Seçil Erucu	
Neden mi hayır? Buyrun okuyun.....	15
Suna Göze	
Korkulan anket sonucu!.....	15
Sevgi Atmaca	
Siz mi bize alıştınız biz mi size bilemedim.....	16
Türkan Kotankıran	
15 yaşında mülteci bir işçi; Emine.....	16
Hasret Kanat	
SINIRLARIN ÖTESİNDE.....	17
Lili Can	
SAĞLIK.....	18
Alev Erkan	
Umutla, kararlılıkla ve haklılığımızı bilerek.....	19
Müslüme Yıldırım Çınar	
Erkeklerin işlerine nasıl gelirse.....	19
Nurten Aşık	
Biliyoruz ki yalnız değiliz.....	20
Nurten Aşık	
Kadınların mücadelesine inanıyorum.....	20
Nazlı E.	
Korkuya biat edecek miyiz.....	21
Gülşah Kaya	
MEKTUBUMUZ VAR.....	22
MEKTUBUMUZ VAR.....	23

BU EŞİĞİ EL ELE GEÇELİM

Son aylarda her dergi sürecinde nasıl zorlanıyoruz, nasıl zorlanıyoruz anlatamamız! Zorlanıyoruz; çünkü yazı akıyor dergimize... “Amaaannn, nasıl sığdıracağız bu kadar yazıyı bu kadar cık sayfa” diye önce dertlenip, sonra derdimizin şu hayattaki tüm zorluklarla baş etmek için dermanımız olduğunu hatırlayarak keyifleniyoruz. Ama yalan değil, nasıl etsek de bu kadar yazıyla, mektupla 24 sayfalık (hadi kapakla, sunu sayfasını da çıkar, 22 sayfalık) dergiye sığmıyoruz.

Kabımıza sığamamanın zorluğuyla, keyfini birlikte yaşıyoruz.

Peki ne yapıyoruz? Mesela Meltem Teker'in pek çoğunuzun severek takip ettiğiniz yazısını, her ay hayatımıza feyz veren bir kadının hikayesini anlattığımız İçimizden Biri köşesini, kadınların şiddetle baş etme deneyimlerini, bir kahve molasında yaptıkları sohbetin kulağımıza küpe olması gereken cümlelerini içeren tatlı yazıları dergimize değil heybemize koyduk bu sefer... Zorunda kaldık...

Memleketin hep “son dakika” hızında yaşanan gündemine kadınlar olarak müdahale etmek, hayatımız hakkındaki kararları kimseye bırakmamak, büyük bir hızla akıp giden olayların toplamını görebilmek, ortak bir kanaat oluşturmak ve doğru kararlar vermek çok acil meseleler oluyor çünkü. Dergimizde bu ay geleceğimiz için doğru olan kararda ortaklaşmak için yaptığımız tartışmaların, çalışmaların yansımalarını okuyacaksınız bol bol. Çünkü biz kadınlar, çıksızlık duygusu bir arkadaşımıza daha yaklaşmasın diye çabılıyor, önüne katıp sürükleyen, omzundan bastırıp çökerten ağır memleket havasını dağıtmak için bir yol arıyoruz. Azimle, inatla bizi ‘iyi’ edecek şeyler düşünüyor, bulduğumuz birlikteliklere sarılıyoruz. Dergimiz bu yüzden azim ve inat hikayeleriyle dolu bu ay da...

Çünkü kötülüğü ve zulmü sistem kılanlar azimle iyilik arayışı yok edileşi bir canavar haline getirmeye çalışıyorlar. İçinde bolca şiddet, çokça hamaset içeren ayrımcı politikaları karşımıza ‘birlik’ diye çıkararak siyasi iktidar, yaptıklarıyla, söyledikleriyle, yaşamımızın ortasına koyduklarıyla sadece ‘siyaset arenasını’ değil evdeki yaşantımızı ve bildiğimiz anlamda hayatı da rayından çıkarıyor. Güven duygumuzu alt üst ediyor. Üst komşum acaba gerçekten tanıdığım kişi mi? Pazara giderken pencerede görüp “Sen de bir şey ister misin teyze” diye sorduğum şu yaşlı kadın sakın bir vatan haini olmasın? Ekmek aldığım bakkal ülkemizi parçalamak isteyenlerden, bizi bölmek isteyenlerden biri

mi acaba? Vatan elden giderse evime, çocuklarıma ne olur? İçimizi kurt gibi kemiren bu gündelik sorular, işte o evin dışında, bizim ötemizde hissettiğimiz ‘yüksek siyasetin’ aslında tam da evin içinde, sokağımızda, yanı başımızda olduğunu çarpıyor suratımıza!

Şikayetçiyiz elbette bu memleket halinden. Çünkü ‘büyük’ meseleler, ‘büyük’ olaylar girdabında kadınların küçük görünen ama aslında tüm bir hayatı belirleyen dertleri daha az konuşulur oluyor. Oysa biliyoruz ki bizi asıl ortaklaştıran, aramızdaki ayrımları ortadan kaldıran bu küçük, gündelik hikayeler, birbirimize ne kadar da benzediğimizi gösteren ortak dertlerdir. Eğer kadınların en geniş birlikteliği kurulacaksa zeminini düşmanlık ve korkudan değil, gerçek hayatlarımızdan, ortaklıklardan alacaktır.

Biliyoruz çünkü dergide de göreceğiniz gibi; geçen ay kutladığımız 8 Mart'ın en güzel, en geniş, en dolu dolu buluşmalara vesile olduğu yerler farklılıklarla, ayrımlarla bölünen değil, ortaklıklarla tek ses olmayı başarabilen yerlerdi. Şu ya da bu partiye oy veren, şu ya da bu dünya görüşüne sahip olan, şu ya da bu inancı benimseyen ayrımı yapmadan çok temel dertlerini konuşarak, çözüm arayarak bir araya gelen kadınlar yaptı en coşku dolu 8 Mart kutlamalarını.

Kısa zaman sonra gerçekleşecek anayasa referandumunu tartışmalarında siyasi iktidarın kamplaşmaları ve ayrışmaları korkunç bir biçimde derinleştirmeye çalışarak ‘kazanmaya’ çalıştığı bir dönemde, kadınların geniş ortaklıklar kurarak yaptıkları buluşmalarda yapılan tartışmalar çok önemli bir noktayı görünür kılıyor dergimizdeki yazılarla:

‘Evet’ ve ‘Hayır’ eşit seçenekler değil. Hayır tercihinin vatan hainliğiyle eş anlamlı görüldüğü; siyasetçilerin, gazetecilerin, avukatların, hasta tutsakların, öğrencilerin rehin haline getirildiği, kamu ihraçlarının intihar

sebebine dönüşecek denli insan onuruyla oynadığı bir düzende referandumla koşar adım totaliter bir sistemi tek insanda zimmetlemeye doğru gidiyor. Evetin anlamı ‘tek’, ama hayırın içi her kesimin ihtiyacı, ortak dertlere çözümü, beklentisi ve düşüyle dopdolu. Evet tercih, hayır karar! Evet korkunun zorladığı bir tercih, hayır cesaretle verilecek bir karar!

Hayır ‘karar’ kılanlar bizim hayatlarımızda:

Alışveriş yaparken fiyat etiketlerine baktığımızda, böbürlenerek yaptırılan köprülerin, havaalanlarının zararını karşılamak için cebimizden çalınan her kuruş bizi en temel ihtiyaçlarımızı karşılayamaz hale getirdiğinde, sokaklarda istediğimiz gibi gibi güvenle dolaşamadığımızda, eşimiz dostumuz kirli savaşlara kurban edildiğinde, çocuklarımızı okutacak doğru dürüst okul, öğretmen bulamadığımızda... Hülusa bu memleketin rengini soldurmaya kaderini bağlamış iktidarın yarattığı enkaza bakıp altında kalmamak için kararımız HAYIR...

Halihazırda zaten kirli ve hileli yürütülmekte olan bu referandum sürecinin sonucunda sandıktan ‘hayır’ çıkmasının garantisini yok... Ama şurası kesin, hayır dersek kazanacağımız bir hayat var. Bu zamana kadar hep evin işi, çocuğun derdi, kocanın rızası, patronun sefası, iktidarın bekası için yaşama zorunluluğumuzu değiştirmek için daha fazla mücadele olanağının açılacağı bir hayat...

Evet, zorlu yaşamımız bir tek ‘hayır’la bir anda değişmeyecek, biliyoruz. Ama o bir tek “hayır”ın bize şu hayatta hayır demek istediğimiz onlarca şey için açılacak bir kapı, hepimize “ben karar verebilirim, ben değiştirebilirim” güveni verecek bir eşik olduğunu biliyoruz. Ve çok iyi biliyoruz ki kadınlar bir eşikten bilerek ve isteyerek her geçtiklerinde, karşılıklarına çıkacak her türlü zorluğa göğüs gerecek bir direnci kuşanarak atarlar adımlarını.

Bu eşiki el ele geçelim, eşikten sonrasında karşılaşacağımız her zorluğa birlikte göğüs germe direncini hep birlikte gösterelim.

Bunu yapmayı biliyoruz. En zorlu koşullarda, en ‘olmaz’ denilen zamanlarda binbir emekle açtığımız ekmekvegul.net sitemizi 3 Nisan’da hayata geçirebilmemizi kadınların bu kadim bilgisine borçluyuz.

ekmekvegul.net kadınların bu hayatı değiştirmek için geçtiği eşiklerde edindiği bilgilerin, deneyimlerin ortaklaşacağı, kadınlara güven ve güç verecek yeni bir eşik olacak! Hayırlı olsun...

ekmek ve gül

ekmekvegul@evrensel.net

Günlük EVRENSEL gazetesinin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli

Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Cemal Dursun

Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat

Sorumlu Yazışleri Müdürü: Çağrı Sarı

Yönetim Yeri: Adres: Mehmet Akif

Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş

Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21

Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL

Tel: 0850 302 20 67

Fax: 0212 654 15 04

Dağıtım: Doğan Dağıtım AŞ

Baskı: SM Matbaacılık

Çobançeşme Mah. Sanayi Cad.

Altay Sokak. No:10 (A Blok)

Yenibosna-Bahçelievler /

İSTANBUL

Tel: 0 212 654 94 18

Değiştirmek için bir 'hayır' gerek

Olca GERİDÖNMEZ

Hayatta öyle anlar vardır ya, hani noktayı koyduğunuz, "artık yeter", "bitti" diye, "bundan ötesi yok" diye kalın bir çizgi çektiğiniz... İtiraz etmez, "hayır" demezseniz kendinizden vazgeçmiş olacağınızı bütün varlığınızla hissettiğiniz anlar...

Hissedip de yine de demediyseniz ömrünüz boyunca pişmanlıkla andığınız, dediyseniz ise güçlendiğinizi, yüreğinizin ferahladığını hissettiğiniz anlar. Karar verilmiş, önünüze çıkan her zorluk göğüsleneyecektir artık. Kadınlar iyi bilir böylesi anları. Hepimizin hayatında vardır bu anlardan.

Dergimiz bu anların tanıklığını yapıyor nicedir. Kah bir fabrikada, bir evde, bir mahallede, kah geçmiş zamanlarda başka bir ülkede yaşanan o anların, heybelerine umudu katan kadınların hikayelerini taşıyor bize sayfalarımız. Sömürüye, şiddete, savaşa, bilgisizliğe, tacize, eşitsizliğe, adaletsizliğe, açlığa, yoksunluğa, baskıya, sindirilmeye bir an bile daha katlanamayacağımızı hissedip de bir 'hayır' ile başlayarak hayatlarımızı değiştiren, hayatı değiştiren kadınlar.

İşte memleketçe böylesi bir anla karşı karşıyayız. Ya hayır diyeceğiz güçlendiğimizi hissedip hayatımızı değiştirmek için yarına kararlılıkla yürüyeceğiz... Ya da dememenin pişmanlığını ömrümüz boyunca beraberimizde taşıyacağız. İşte 16 Nisan böylesi bir an! Tüm ülke için, ama en çok da biz kadınlar için.

BİR KEREDEN ÇOK ŞEY OLUR

Tek adam rejimi gelmezse "terör artar, kaos çıkar, istikrar bozulur" diyorlar. Sanki iktidarları altında onca yıldır bunları yaşamamışız gibi.

Aslında çok da tanıdık bu tehditler. Şiddete uğradığımızda sığındığımız resmi makamlar bize ne diyor? Evine dön, alttan al daha da sinirlenmesin, boşanmaya kalkarsan yarın seni öldürmeye kalkar, yuvan dağılır vs. O makamlar önlem almadığı, etkili hiçbir yaptırım uygulamadığı için de genelde ne olur? Hayır demedikçe, yuvadan başka her şeye benzeyen o evde şiddet de kaos da hiç bitmez! Kadınlar ölmeye devam eder, çocuklar istismara uğrayıp dururken 'bir kereden bir şey olmaz' denir, küçük kızların koca adamlarla evlendirilmesine 'adetler böyle' diye göz yumulur.

İstikrar diye diye 15 yıldır iktidarda kalan AKP hükümetleri hayatlarımıza getirdiği yegâne istikrar istikrarsızlık oldu. Sadece çalışma hayatımızda olan bitenlere bakmamız yeter. Özelleştirmeler hızlandırıldı, her yer taşeronlaştırıldı, iş güvencemizi kaybettik. Kadın istihdamını güçlendiriyoruz diye müjdelere veril-

dikçe biz kuralsız, esnek, yarı zamanlı çalışmaya, özel istihdam bürolarına, sefalet ücretlerine, kiralık işçiliğe mahkûm edildik. Ekmeğimiz küçüldükçe küçülürken, işsizlik tehdidi her an ensemizde. Ne istikrar ama!

Tehditlerin kâr getirmediği, insanca yaşayabileceğimiz bir hayata doğru adım atmak için bir 'hayır' gerek.

SINIRSIZ YETKİ SINIRLARIMIZI ZORLAR

Anayasa değişikliğinin millet için, bizim için, büyük ve güçlü Türkiye için yapılmak istendiği söylenip duruluyor. İyi de o zaman maddelerin neden biri bile bizim haklarımızla, sorunlarımızla ilgili değil de tüm yetkilerin, tüm kararların tek bir adamın elinde toplanmasıyla ilgili? Neden hayatımızı, tüm geleceğimizi bir adamın iki dudağından çıkacak kararlara, çıkaracağı kararnamelere teslim etmemiz isteniyor? Üstelik sorgulamayacak ve yargılanamayacak, yani hesap vermeyecek bir tek insana.

Millete, kadınlara, erkeklere tanınmak istenen tek hak, her şeye karar verme yetkisine sahip o bir adamı ve onun iradesi dışına çıkma şansına sahip olmayan bir mecliste oturacak vekilleri seçmek! 'Milli irade' diye dillerine doladıkları bu.

"Büyük ve güçlü Türkiye"ye delil; ne halkın ekonomik refahında bir gelişme, ne yükselişe geçen, nitelikli bir eğitim sistemi, ne gençliğe güvenli bir gelecek, ne de kadınların toplumsal hayatın her alanında eşit koşullarda yer alabilmesi, ne de demokratik haklarda, örgütlenme ve ifade özgürlüğünde artış... Delil gösterilen tek şey yol, köprü, havaalanı. Peşin peşin borçlandırıldığımız, geçsek de geçmesek de cebimizi yakan yollar, köprüler...

Her şey milletimiz için, milletimiz karşısında boynumuz kıldan ince deyip de bu kadar sınırsız yetki istemek, millet adına savaş ilan etmek dahil her türlü kararı alma kudretini elinde bulundurmaya istemek ancak ikiyüzlülikle açıklanabilir.

Bu kadar yetkiye geçit vermemek için bir hayır gerek.

KADINLARIN 'HAYIRI' DEĞİŞTİRİR

'Hayır desek ne değişecek ki' diye soranlar olabilir. Kadınlar kendi hayatlarından bilir, "buraya kadar" denen o kalın çizgi çekilmedikçe değişim de hiçbir zaman gelmez. O hayır çizgisini çekmeli ki değiştirmek için yürek bir ferahlasın, güçlensin. Güçlensin ki hayatı değiştirmek için kollar sıvansın. Birlikte değiştirmek için başkalarıyla kol kola girilsin. Eşit, özgür, insanca bir yaşam için mücadelede, çıkan her zorluk göğüsleneyecektir artık.

Değiştirmek için sen de heybene bir 'hayır'la bir umut koy.

'Kahraman' Bakan'ın karnesi sıfır!

Aylin AKÇAY
SES MYK Üyesi

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sahan Kaya'nın Hollanda'da yaşananlar üzerinden gündeme oturduğu, adının en çok duyulduğu, Nene Hatun göndermeleri ile kahraman ilan edildiği ve "referandum evet" denmesinin temel propagandasına dönüştürüldüğü bir ortamda kadınlar "Keşke çocuklar-kadınlar şiddete uğrarken, yardım çığlıkları atarken de görevbilseydik bakanı" diye sitem ettiler.

İşte tüm bu övgüler ve sitemler devam ederken Bakan Kaya'nın asıl sorumlu olduğu alanla ilgili "2016 yılı faaliyet raporu" yayınlandı. Basında "Aile Bakanlığının sadece 81 ilde mevlüt okuma hedefini gerçekleştirdiği, diğer hedeflerinin hiçbirinde başarılı olamadığı, sınıfta kaldığı" şeklinde çıkan haberleri hatırlayacaksınız. Hükümete yakın gazeteler ise Bakanlığı aklama çabasıyla haberler yaptı.

Biz de kendi rakamlarından Bakanlığın faaliyetlerinin sonuçlarından bazılarına göz atalım dedik. Kurumların faaliyet raporlarının genellikle abartıldığını, olduğundan daha çok şey yapılmış gibi gösterildiğini akılda tutalım değerlendirmemizi yaparken. 2016 Faaliyet Raporunda Bakanlık, bir yıl için belirlediği hedeflerin ne kadarına ulaştığını, ulaşamadıklarının ise nedenlerini açıklıyor. Konulan hedeflerin kapsamı da, ulaşılan ve ulaşılamayan hedefler de, başarısızlığın gerekçeleri de Bakanlık çalışmalarının kadınlar ve çocuklar için neler vaat ettiğinin özeti gibi.

ÇOCUĞA ŞİDDETİN ÖNLENMESİNDE BAŞARI YÜZDE SIFIR

Bu ülkede çocukların karşı karşıya bırakıldığı istismar ve şiddetin boyutunu çok iyi biliyoruz. İstismar karşısında hükümet yetkililerinin çocukları, bırakılmıyormuş, koruma vaat etmekten bile uzak cümleleri hâlâ kulaklarımızda çınlıyor; Ensar Vakfı örneğinde olduğu gibi. Bakanlığın en önemli görevlerinden biri bu şiddetin durdurulması için önlemler almak. Raporda ise bununla ilgili en önemli, hatta nerdeyse tek hedef "Çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi eylem planının hayata geçirilmesi." Başarı oranı; yüzde sıfır! Bir kısmı yapılmış ama hedef tam tutturulamamış falan değil. Rapor bize hiçbir şey yapılmadığını söylüyor. En az bir yıllık bir zamandan bahsediyoruz ki, bu eylem planının çalışmalarının çok daha öncesinden başladığı biliniyor.

Peki, Bakanlık bu "hiçbir şey yapmama"yı nasıl açıklıyor? Özü kabahatinden büyük bir gerekçe çıkıyor karşımıza: "Eylem planı imza aşamasında. İmzalandıktan sonra Yüksek Planlama Kuruluna sunulacak." En az bir yıldır imzalanamamış anlayacağımız eylem planı. Çocukların geleceği, istismarın önlenmesi, atılmayan imzaların arasında bekletiliyor yani.

KADINLARA BÜTÇE SİĞİNMAEVİNE BİNA YOK

Kadınların karşı karşıya kaldığı şiddette alınan önlemlerden biri malum yeterli sayıda ve nitelikli kadın sığınmaevi bulunması. Türkiye'de sığınmaevi sayısının çok yetersiz olduğu biliniyor. Nitekim Bakanlık da 2016'da 5 yeni sığınmaevi açmayı hedeflemiş. En azından hedeflemiş, 5'ini değil ama 3'ünü açmıştır diye düşünüyorsanız hiç yorulmayın; bu hedefte de başarı oranı "yüzde sıfır." Birakalım hedefe yaklaşmayı, bir tane sığınmaevi bile açamamış Bakanlık. Bu sonuç için

KREŞ HAKKI PATRONUN İNSAFINA EMANET

KREŞ meselesi malum biz kadınların en büyük sorunlarından biri. Hükümetin bu konudaki genel politikalarına eleştirilerimizi saklı tutarak Bakanlık faaliyetlerine bakalım. Bakanlığın kreş hedeflerinden biri şu: Yıllardır reklamı yapılan ama sonuçları pek paylaşılmayan "Annemin İşi Benim Geleceğim Projesi."

Projede Organize Sanayi Bölgesi yönetimleri ile işbirliği yapılarak buralarda çalışan kadınların çocukları için kreş açılması öngörülüyor. 2016'da iki kreşin temelini atılmasını hedeflemiş bakanlık. Hedef kreşin tamamlanması da değil, temel atma. Ama temeli atılmış bir tek kreş yok piyasada.

Gerekçe ise üzerine çokça söz söylemeyi gerektiriyor "Organize Sanayi Bölgeleri 2016'da bütçe kısıtları nedeniyle kreşleri hizmete açamamış." Bu kez Bakanlığın değil OSB'nin bütçe sorunu karşımıza çıkıyor; ama OSB'lerin bu gerekçesi kadınlar için sürpriz değil. Burada kendi sorumluluğunu bir yana bırakıp kadınların ve çocukların kreş ihtiyacını OSB'lerin bütçe ayırma lütfuna bağlayarak, üstelik parlak reklamlarla yıllarca kadınları oyalayan Bakanlık ve hükümetin sorumlu olan. OSB'de çalışan hangi kadına sorsalar böyle olacağını söyledi. Üstelik Bakanlık bu durumdan ders de çıkartmamış belli ki, aynı şey önümüzdeki yıl da olmasını diye ne önlem alınmış dersiniz: "Temeli atılacak OSB'lere ilişkin doğru tespitlerin yapılması için 2017'de yeniden değerlendirmelerin yapılması." Yani yanlış OSB seçmişiz, daha iyisini seçeceğiz diyor bakanlık. Bakanlığın en temel faaliyet alanlarındaki birkaç ana hedefin durumu bile ne vaat ettiğini gösteriyor. Görünen o ki, bunları dişimizle, tırnağımızla bulduğumuz her yerde kazanmak, bakanlığı zorlamak yine biz kadınlara düşüyor.

iki gerekçeye sığıyor Bakanlık. Birincisi; Niğde'de açılacak konukevi için bütçe yokmuş! Bakanlığın bütçesinin ne kadar arttığına rakamları ve övünmeleri bitmezken bir tane sığınmaevi açacak bütçenin bir yıl boyunca hazırlanamamış olması bu bütçe nereye gidiyor, ne için kullanılıyor sorusunu getiriyor akla tabi.

İkincisi; Bitlis'te açılması gereken sığınmaevi için uygun bina bulunamamış, bina arayışı devam ediyormuş! Bir yıl içinde bırakın bina bulmayı yeni baştan bina yapılabilir oysa... Sonuçta kadınların korunmasına bütçe ayrılmadığı, kadınları koruyamayanların 'bina bulamama' gerekçesinin ardına saklandığı bir tablo çıkıyor karşımıza.

NE YÖNETMELİK MİŞ YILLARDIR YAYINLANAMADI

Başka bir hedef de Şiddet Önleme Merkezlerinin (ŞÖNİM) yaygınlaşması. 2016 yılında 14 yeni ŞÖNİM açılmasını hedeflemiş Bakanlık. Öncelikle bu hedefin yeterli olmadığını söyleyelim, zira Bakanlık şiddete

maruz kalan kadınların destek alacağı temel hizmet birimi olarak ŞÖNİM'i belirlemiş durumda ve her ilde ŞÖNİM'in kurulacağı çok uzun zamandır söyleniyor. Hedeflere dönecek olursak, 14 yeni ŞÖNİM açmayı hedefleyen Bakanlık, 9 ŞÖNİM açmış. Bunu kar saymalı mı ayrı bir tartışma konusu. Açılmayanların gerekçesine bakalım: "ŞÖNİM yönetmeliğinin yayınlanamamış olması; ödenek sıkıntısı, personel istihdam edilememiş olması."

ŞÖNİM'ler gündeme geldiğinden beri yönetmelik üzerinde çalışılıyor. Bu, dört beş yıldan fazla bir zamana tekabül ediyor. Ne yönetmelikmiş diyesi geliyor insanın... Ve yine "ödenek olmaması" kadınların önündeki en önemli engellerden biri olarak çıkıyor karşımıza. "Personel istihdam edilememiş olması"nda ise elinizi tutan kim, bu kadar insan çalıştırma-atama beklerken diye sorası geliyor insanın. Kendi sınırlı hedeflerinin engeli yine Bakanlığın kendisi yani. "2017'de 32 yeni ŞÖNİM açarak 81 ili tamamlayacağız" deniyor raporda.

Kreş hakkı ve anayasa değişikliği

Feray YAĞMUR

Bu yazıyı 2014 yılında gidecek bir kreşi olmadığı için anne ve babasının fabrikaya götürmek zorunda kaldığı ve oyun oynarken fabrikada yaşanan kazada yaşamını yitiren 6 yaşındaki Ali Can'a ithaf ediyoruz. Ali Can'lar ölmesin, kreşe de gidebilsinler, seker de yiyebilsinler, oyun da oynayabilsinler!

2016 yılına ilişkin resmi verilere göre Türkiye'de kadınların istihdam oranı yüzde 31.2. Çalışabilir yaştaki her 3 kadından yalnızca biri çalışıyor. Türkiye kadın istihdamında Avrupa sonuncusu! Peki, kadınlar çalışma yaşamında neden yok? Tam 11 milyon kadın, yani çalışma yaşamının dışındaki her iki kadından biri 'ev işleriyle meşgul olduğu' için çalışma yaşamına katılmadığını söylüyor. Ne dersiniz, kız kardeşlerimiz durumu abartıyor olabilir mi?

EV İŞLERİ VE ÇOCUK BAKIMI KİMDE?

2016 yılına ilişkin resmi verilere göre hane içinde yemek, çamaşır, dikiş, bulaşık, temizlik ve ütü gibi ev işlerini yapanların yüzde 90'ı kadınlar. Tablodan da görebileceğiniz üzere Türkiye'de 0-5 yaş arası çocukların yüzde 86'sına anneleri bakıyor. Durum bu! Çalışsın ya da çalışmasın, ev işleri, çocuk bakımı ve hasta-yaşlı bakımı gibi hane içi görevler kadınların omuzlarında. Evet, kadınların çalışma yaşamına girmesinin önünde çok engel var. Ancak özellikle çocuk bakımı sorunu, bu engellerin başında geliyor. Bu engeli kaldırmak için ise kreş gerekiyor.

KREŞ ÖNÜNDE '150 KADIN İŞÇİ' BARIYERİ

Gözümüzün arkada kalmayacağı kreşler ateş pahası. Kadının çalışması halinde alacağı ücretin önemli bir kısmı kreşe gidecek. O halde kreş ücretsiz ya da en azından karşılanabilir düzeyde olmalı. Bu noktada yasal sorumluluk işverene düşüyor. Ancak yönetmelik diyor ki, işverenler, 150'den çok kadın çalışan olan işyerlerinde 0-6 yaş arasındaki çocuklar için yurt açmak zorunda. İşverenler, bu yükümlüklerini yetkilendirilmiş yurtlarla anlaşma yaparak da yerine getirebilir. Tüm masraflar işverene aittir. Aynı işverenin belediye sınırları içindeki tüm işyerlerindeki toplam kadın çalışan sayısı dikkate alınır. Ancak uygulamada ilçe belediye sınırları dikkate alınıyor. Örneğin bir marketin İstanbul'da 10 farklı ilçede birer mağazası ve her birinde 100'er kadın işçisi olsa bile, büyükşehir değil, ilçe sınırlarına bakıldığı için kreş açma yükümlülüğü doğmuyor.

İŞYERLERİNİN ANCAK BİNDE BİRİ!

Sosyal Güvenlik Kurumunun verilerine göre yaklaşık 1 milyon 750 bin işyeri var. Dönemin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik, 2013 yılında sadece 1.591 işyerinde 150'den fazla kadın işçi çalıştığını ifade etmişti. Sonuçta Türkiye'deki tüm işyerlerinin ancak binde birinde kreş açma zorunluluğu var. Çocuk bakımını sadece çalışan kadınların sorunu ve sorumluluğu olarak gören, "aman işverene maliyet olmasın" diyen yaklaşımın doğurduğu sonuç bu...

YARISINDA KREŞ YOK!

Faruk Çelik, 2012 yılında yapılan teftişlerde

ÇOCUKLARA KİM BAKIYOR?

Anne	Büyükanne	Kreş Anaokulu	Bakıcı	Yakın Akraba/Komşu	Birden fazla gündüz bakımı
% 86	% 7,4	% 2,8	% 1,5	% 1,3	% 1

Kaynak: TÜİK, 2016, Küçük Çocukların Gündüz Bakımı (0-5 yaş arası çocuklar)

KAMUDA KREŞ SAYISI DÜŞTÜ

Kamu kurum ve kuruluşlarında da tablo farklı değil. Devlet Memurları Kanunu "Devlet Memurları için lüzum ve ihtiyaç görülen yerlerde çocuk bakımevi ve sosyal tesisler kurulabilir" diyor. Zorunluluk olmadığı gibi kreş ve çocuk bakımevleri sosyal tesis kapsamında sayılıyor. Bu tesislere kendi giderlerini karşılama zorunluluğu da getirildi. Hal böyle olunca, fatura kamu emekçisine çıktı. Sonuç olarak kamu kurum ve kuruluşlarında 2008 yılında 497 olan kreş sayısı, 2015'te 121'e, 2016'da 56'ya düştü.

kreş açılması gereken 172 işyerinin 76'sının kreş açmadığının tespit edildiğini, 2008 yılında ise işverenlerin yüzde 50-60'ının kreş açma yükümlülüğünü yerine getirmediğini söylemişti. Şaka gibi değil mi!

İşverenlerin binde birinin kreş açma yükümlülüğü var. Bunlardan yarısı bu yükümlülüğünü yerine getiriyor. Ne ala memleket! Peki, kreş açmamanın cezası ne kadar? İşyerinin tehlike sınıfına göre her ay için 2.025 TL ile 4.050 TL arasında değişiyor. Görünen o ki, birçok işveren kreş açmak yerine cezayı ödemeyi tercih ediyor!

ANAYASA VE KREŞ HAKKI

Aylardır Anayasa konuşuyoruz. Bir bakalım; çocuk bakımı ve kreş hakkı konusunda Anayasa ne diyor? Anayasanın "Ailenin korunması ve çocuk hakları" başlıklı 41. maddesi "devletin çocukların korunması için gerekli tedbirleri alacağını" ve "her çocuğun korunma ve bakımdan yararlanma

BELEDİYE SÖZÜ BABAANNE ALDATMACASI

AKP her seçimden önce belediyelere kreş ve çocuk bakım evi kurma yükümlülüğü getireceğini vaat ediyor. Ancak hâlâ yapılan bir düzenleme yok. Zorunluluk olmayınca, örneğin koskoca İstanbul'da yaklaşık 50 belediye kreşi ve bu kreşlerde yaklaşık 3 bin çocuk var. AKP, kreş sorununu çözmek, sözünü tutmak yerine 'büyükanne projesi' ile göz boyamaya çalışıyor. 10 ilde torununa bakan 6 bin 500 büyükanneye bir yıl boyunca aylık 425 TL ödenecek. Aman ne büyük devrim!

hakkı olduğunu" söylüyor. İşin özü, Anayasa okul öncesi çağıdaki çocukların bakımı ve eğitimi ile ilgili olarak devlete açık bir yükümlülük getirmiyor.

PEKİ, ŞÖYLE DESEK...

Anayasa değişikliği paketi hazırlanırken kimseye sorulmadı. Bize sorsalardı muhtemelen şöyle bir değişiklik önerebilirdik: "Okul öncesi eğitim ve bakım tüm çocukların hakkıdır. Devlet, ilköğretim çağı öncesindeki tüm çocukların bu haktan yararlanması için tam gün esasına dayalı kreş ve çocuk bakım hizmetlerini ücretsiz olarak sağlamakla yükümlüdür." Ne dersiniz, fena olmazdı değil mi? Böyle bir Anayasa maddesi hayal değil, düş değil! Önce bize sormadan hazırlayıp dayattıkları "tek adam sistemine" 16 Nisan'da bir dur diyelim; ardından kendi taleplerimiz için hep birlikte yola düşelim. Çocuklarımıza kreş, tüm kadınlara güvenceli istihdam hakkını birlikte kazanalım!

Kadınların muhtaçlığı üzerinde koca koca fabrikalar yükseliyor

Hülya ÇALIŞKAN
Bursa

Anayasa değişikliği tartışmaları ve referandum çalışmaları sürerken, istikrar, büyük, güçlü Türkiye, yol-köprü-kavşak böbürlenmeleri arasında, işverenlere kıyaklar, vergi indirimleri vaatleri peşi sıra havada uçuşuyor. Bu arada ücretler düştükçe düşüyor, işsizlik almış başını gidiyor. İşsiz, ek-meksiz bırakma, patronların insafsızlıkla başvurduğu en büyük silah. Özellikle, kadın işçilerin yüzde 90'lara vardığı tekstil sektöründe. Kölece çalıştırılan kadın işçiler durumun farkında ama katlanıyorlar, çünkü yarınlarının olmadığını düşünüyorlar.

Bursa'nın tekstil fabrikalarında kadınların hangi koşullarda çalıştığını dinledik, duyduk, gördük. İşte ortaya çıkan tablodan birkaç kesit:

İKİ YIL İÇİNDE FİT VE BOŞANMIŞ OLACAKSINIZ!

İş vesilesiyle görüştüğüm firmanın sevkiyat şefi, bana fabrikayı gezdirirken "Merak etmeyin siz de iki yıl içinde gayet fit ve boşanmış olacaksınız" diyor. Şaşkınlıkla çalışanlara bakıp, "Niye, herkes boşanmış mı burada?" diye soruyorum. "Şaka yapıyorum, ama burada çalışanların hepsi gerçekten boşanmış" diyor.

Tesadüf müydü bu? Hayır. Müdür işe alımlarda öyle seçici davranmış ki işçilerin hepsi boşanmış, eşi vefat etmiş ve çocuğu olmayan kadınlardır. Yani patronun gece gündüz, dilediği kadar çalıştırabileceğini düşündüğü ka-

dınlar. Öyle bir sistem kurulmuş ki fabrikada, akşam saat 6'da gelip "Bugün mesai 9'a kadar" diyor ve gidiyorlar. "Kalır mısınız, çalışır mısınız" diye soran yok. Her akşam 9-10, cumartesi pazar nerdeyse bütün bir ay çalışarak geçiyor. Evli, çocuklu olmayınca fazla mesaiye kalmaya itiraz hakları yokmuş gibi davranılıyor. Kadın ne kadar muhtaçsa sömürü o kadar büyüyor.

İKİ KAT ÇALIŞMAYA RIZA ÜRETMEK

Başka bir fabrikanın insan kaynaklarında çalışırken işten çıkarıldığını öğrenen Ceren ile görüşüyoruz. "Müdürle aramız çok iyiydi, kadınla sohbet ederdik, hatta ABD'ye gittik birlikte. İşten çıkarıldığımı duyunca şok oldum" diyor.

Fabrikada ekonomik kriz gerekçesiyle işçi azaltmaya gidince Ceren'i işten çıkarıyorlar. Aslında boşanmış, çocuğu

hasta, annesi babası hasta, yani en zor durumda olanları bırakıp geri kalan herkesi işten çıkarmış işveren. Ama ihtiyacı olanları düşündüğünden değil, iki hatta üç kat fazla çalışmaya ses çıkaramayacaklarını, çünkü çalışmak zorunda olduklarını bildiğinden.

'İLK DEFA BİRLİKTE HAREKET ETTİK'

Yazaki'de çalışan Gülay, "Hat sorumlumuz çok acımasız zorba bir adamdı. Çok çektik ondan, benimle de çok uğraştı, Ben fazla mesaiye, fazla çalışmaya karşı birlik olmamız gerektiğini söylüyordum. Sevmiyordum beni ama baktı üretimim iyi, sayı veriyorum, bir şey yapamadı" diyor. Ancak en son yaşanan bir olay bardağı taşırmış. "İlk defa birlikte hareket ettik" diyor Gülay olayı anlatırken; "Çalışmaya çok ihtiyacı olan bir kadın arkadaşımız var. Hat sorumlusu bunu biliyordu ve sürekli o kadına yükleniyordu, yapmadığını bırakmadı kadına, çok çalıştırıyordu. Bağırıp çağırıyordu sürekli, sonunda kadın bayıldı çalışırken. Biz de hat olarak imza topladık, sorumluyu başka hata aldık. En son öğrendik ki işten çıkarılmış, çok sevindik."

'BOŞA EVE GİTMİYİN, GİDİN MESCİTTE YATIN'

Kadınların muhtaçlığı üzerinde koca koca fabrikalar yükseliyor... Emirali Tekstil, kapanan Etay'ın yerini 27 trilyona satın aldı. Ama patron ürettiği mağduriyet söylemi, kadın işçiler arasında karşılık bulabiliyor: "Çok borcu var!" Sabahlara kadar çalışıyor, siparişlere yetişilemiyor, kimse fabrikadan dışarı çıkamıyor. Bir gece mesaisinde sabaha karşı saat 4'te müdür, "İki saat kaldı işbaşına, boşa eve gitmeyin, gidin mescitte yatın" diyebiliyor işçilere.

Ekmeğimiz küçülüyor, sorunlar artıyor

Yasemin AKPINAR
Tuzla / İstanbul

Tuzla Organize Sanayi Bölgesi'nde birçok fabrika ya daralmaya gidiyor ya da kapanıyor. Çok sayıda fabrikada toplu işten çıkarmalar yaşanıyor. Hükümet ekonomide sorun yok dese de işsizlik artıyor.

Patronlar ise bu gelişmelere dair konuşmayı referandum sonrasına bırakmışa benziyor; tıpkı sandıktan 'evet' çıkarmayı planlayanlar gibi.

İşçiler arasında, özellikle de kadın işçiler arasında, işsiz kalma endişesi yayılıyor. Bir araya geldiğimiz farklı iş kollarından kadın işçiler gelecek kaygılarını dile getiriyor. Referandumda 'evet' diyeceğini söyleyen de 'hayır' diyeceğini söyleyen de işsizlik probleminin çözüm istiyor.

Ağır olarak kadın işçilerin çalıştığı Rimaks fabrikası geçtiğimiz günlerde kapandı. Rimaks, Bartın'da faaliyet gösteren sendikali bir tekstil fabrikası. Fabrika, daha önce ustabaşların kadın işçilere yönelik tacizi ile gündeme gelmişti. Şimdi kapandı ve çoğu kadın, yüzlerce işçi işsiz kaldı. Sendika ise işçinin yanında yer almadı.

FABRİKA KAPANIRSA NE YAPACAĞIZ?

Tuzla'da hakkında kapatılacağı yönünde söylentiler olan iki metal fabrikası daha var. Çok sayıda kadın işçinin çalıştığı bu fabrikalarda Birleşik Metal-İş Sendikası örgütlü. Kadınlar işyerinde yaşadıkları sorunları, esnek çalışmayı, ücret kesintilerini dahi tartışamaz durumda. Artık tek gündemleri; işsiz kalma kaygısı.

Metal işçisi Seval, "Bu işe başlarken bekardım. Fabrikada çalışırken evlendim ve bir çocuğum var. Fabrika kapanırsa biz ne yapacağız? Benim yeniden iş bulmam olanaksız" diyor.

Tekstil işçisi başka bir kadın ise tazminatını alıp alamayacağını kaygısını yaşıyor. "İşler azaldığı için bizi sürekli ücretsiz izne çıkarıyorlar. Ayda neredeyse 3-4 defa ücretsiz izne çıkarılıyor ve maaşın ancak yarısını alıyoruz" diye anlatıyor durumu.

O 100 KİŞİDEN BİRİ BEN MİYİM?

Başka bir tekstil işçisi ise çalıştığı işyerinde bir bölümün kapatıldığını ama henüz işçi çıkarılmadığını belirterek, şunları anlatıyor: "Patron 100 kişiyi listeye aldığı söyleyip her geçen gün üretmemiz gereken iş sayısını artırıyor. Sayı bin ise, bin beş yüz yapmamızı

istiyorlar bizden. 'İş yok' diyorlar ama bazı bölümlerde bitmeyen mesailer var. Mesaide de işçilere sürekli baskı yapmaya devam ediyorlar. Sesimizi çıkaramıyoruz, çünkü 'o 100 kişiden biri ben miyim acaba' diye düşünüyoruz."

ÖNCE KADINLAR ATILYOR

10 aydır işsiz olan iki kız kardeş, birçok yerde işten çıkarmalara kadın işçilerden başladığını söylüyorlar. 35 ve 38 yaşlarındaki bu iki kadın işçi, yaşları nedeniyle iş bulamadıklarından yakınıyor. Kadın işçiler hükümete tepkilerini, "İşverenler önünü görmezken sadece asgari ücretle geçinen bizler önümüzü nasıl göreceğiz. Biz evet desek fabrikadaki sorunlarımızı çözülecek mi? İşten çıkartılmayacak mıyız? Güçlü bir hayır çıkarmalıyız, çünkü sorunlarımızı referandum sonrasına erteleyenler bunu çözmeyecekler. Ekmeğimiz küçülüyor, sorunlar artıyor" sözleriyle dile getiriyor.

Sohbetimizin başında "Güçlü bir Türkiye için sandıktan güçlü bir evet çıkarmamız gerek" diyen bir kadın işçi ise, işçi arkadaşlarını dinledikten sonra "Hayır demeyeceğini ama sandığa da gitmeyeceğini" diye fikrini değiştirdi.

ÖZGÜRLÜK EKMEĞİ

Müslime KARABATAK

8 Mart dolayısıyla kadınlar bütün dünyada sokaklara çıktı. Kimi kadın cinayetlerine son verilmesi, kimi barış, kimi eşit ücret, kimiye ekmeğin için... Mecazi anlamda değil, gerçekten ekmeğin için...

Ekmeğin deyince belki akla ilk o mis gibi kokusu gelir ama tarih boyunca yoksul halkların karınlarını doyurabildiği tek yiyecek olan ekmeğin yokluğundan bahsedelim şimdi.

MISIR'DA EKMEĞİN DİĞER ADI; YAŞAM

Mart ayının başında Mısırlı kadınları sokağa döken de bu yokluk. Hükümet ekonomik kriz gerekçesiyle yoksullara yapılan ekmeğin yardımını azalttı ve ekmeğin fiyatındaki devlet desteğini çekti. Bunun üzerine "Yemek İstiyoruz, Ekmeğin İstiyoruz" sloganıyla halk birkaç şehirde eylem yaptı. Bu, buğday ithalatının çok yüksek olduğu Mısır'da yaşanan ilk ekmeğin krizi değil. 1977'de yakıt, ekmeğin ve başka tüketim mallarının fiyatları artırılınca halk ayaklanmıştı ve iki gün süren bu ayaklanma sırasında birçok lüks konak yağmalanmış, devlet daireleri işgal edilmişti. Ayaklanmanın sebebi olan IMF ve Dünya Bankası'nın dayattığı ekonomik politikaları uygulayan ve yoksulların ekmeğini çalan o zamanki cumhurbaşkanı Enver Sedat ise 'hırsızların isyanı' diyerek halkla dalga geçmişti.

2007-08 yıllarında da buğday fiyatlarının artmasıyla ekmeğin yine zam geldi. Aynı zamanda işsizlik de arttığı için birçok kişi ancak devletin ekmeğin yardımı ile evine ekmeğin götürebiliyordu. Devlet destekli un karaborsaya düşünce, insanlar en önemli yiyeceklerini alamaz oldular ve yine bir ayaklanma patlak verdi. Eylemler sırasında birkaç kişi yaşamını yitirdi. Daha sonra 2011'de Hüsnü Mübarek'in devrilmesine yol açan Arap Baharı ayaklanmalarında atılan "Ekmeğin, Özgürlük, Adalet" sloganında da görüldüğü gibi en öncelikli talepti ekmeğin. Ekmeğin, Mısır'da o kadar hayatı ki ekmeğin anlamına gelen 'aish' kelimesi aynı zamanda 'yaşam' demek.

EKMEK BULAMADILAR SARAYI DEVİRDİLER

Ekmeğin yokluğunda çıkan ayaklanmaların biri de Fransa'da. Fransa'daki yoksul halk için de en önemli besin kaynağı ekmeğin. Öyle ki kralın bir diğer adı 'Krallığın baş fırıncısı' idi. Yani kral halkın yiyeceğini sağlamak zorundaydı. 1774'te liberal ekonomist ve Maliye Bakanı Anne Robert Jacques Turgot'un 'bırakınız yapsınlar' anlayışıyla tahıl ticaretinin kontrolünü kaldırmış ve fiyatından malzeme kullanımına kadar her şeyi tüccarların keyfi-

ne bırakmıştı. Bununla birlikte bir de bazı bölgeleri kıtlık vurunca un karaborsaya düşmüştü ve fiyatı artmıştı. Buna karşı 1775 Nisanından Mayıs ayına kadar süren eylemler askeri birliklerle ve buğday fiyatlarının kontrolünün sağlanmaya başlanmasıyla ancak durdurulabilmişti. Toplumsal ayaklanmalardan korkan yönetim, tahıl piyasasına herkese yetecek kadar ve kaliteli ekmeğin yapılması için bir dizi yaptırım getirmişti.

"Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik" sloganıyla simgeleşen Fransız Devrimi'nin başladığı yıl olan 1789'da ise çocuklarının karınını doyurmak için ekmeğin bulamayan çoğunluğu pazarcı kadınlar ayaklanmıştı. Tarihe 'Kadınların Yürüyüşü' olarak geçen bu ayaklanmada kadınlar politik reformlar isteyen devrimcilerin de desteğiyle şehrin cephaneliğini yağmalayıp Versailles Sarayı'nı işgal etmişler ve kral, ailesi ve kralın yaverlerini önlerine katıp Paris'e götürmüşlerdi. Bu ayaklanmadan üç yıl sonra cumhuriyet ilan edilerek kral ve kraliçe giyotinle idam edildi.

EKMEĞİ BÖLÜŞMEK İKTİDARI PAYLAŞMAK

Rusya'da da işçi ve köylü kadınların 8 Mart 1917'de açlık ve yoksulluğa karşı sokağa dökülmesi, Ekim

Womens March to Versailles 1789

Devrimi'nin fitilini ateşledi.

Çarlık Rusya'sında çok düşük ücretlerle çalışan işçilerin yaşama ve çalışma koşulları 1. Dünya Savaşı sırasında daha da kötüleşmişti. Ekmeğin, gazyağı gibi günlük ihtiyaçlara ulaşmak bile büyük bir sorun haline gelmişti. Birbiri ardı sıra grevlerin ve ekmeğin isyanlarının yaşandığı başkentte Bolşeviklerin kadınları Uluslararası Kadın Günü'nde talepleri için sokağa çağırmasıyla on binlerce kadın 8 Mart 1917'de (eski takvime göre 23 Şubat'ta) Petrograd meydanını doldurdu. Talepleri yine aynıydı; Kahrolsun açlık! Ekmeğin istiyoruz!

Her geçen gün daha da fazla işçi iş bıraktı, talepler daha da politikleşmeye başladı; Kahrolsun Çar! Savaşa Hayır!

Çar'a hizmet eden askerler bile taraf değiştirip halka katıldığında, Çar tahttan edildi ve geçici bir hükümet kuruldu. Bu geçici hükümet de işçilerin ve tüm ezilenlerin derdine deva olmadı. 1917 Ekimine gelindiğinde, sokak sokak, fabrika fabrika, kent kent Sovyetler halinde örgütlenen işçi ve köylüler, Bolşevik Partinin önderliğinde geçici hükümeti devirerek iktidarı ele geçirdi.

Bundan 100 yıl önce, işçileri, kadınları, yoksul halkı ekmeğin bölüşecekleri, iktidarı paylaşacakları sosyalist bir düzen kurmaya götüren sadece kadınların ekmeğin ayaklanması değildi elbette. İnsanın insan tarafından sömürsünü ortadan kaldırmak için komünistlerin işçiler ve ezilen kitleler içinde yıllarca yürüttükleri istikrarlı çalışmalarıyla, işçi ve emekçilerin kendi iktidalarını yaratma inancı ve güvenini kazandıran politik bilinci edinmeleriyle oldu bu.

Komünist parti önderliğindeki proletarya diktatörlüğü hükümeti, kadınların eşitsizliğine dair eskiden kalma bütün

yasaları bir hamlede kaldırıp kadın ile erkeğin yasal eşitliğini ilan etti. Kısa sürede de anayasal güvence altına aldı. Böylece, tarihte ilk kez, kadının politik, ekonomik ve hukuksal tam hak eşitliği ilan edilmiş oldu. Asıl mücadele kadının toplumsal alanda gerçek eşitliğini kazanması için verildi. Çarlık altında evlerine ekmeğin dahi götüremeyen kadınlar, ancak sosyalizmde özgürlük ekmeğini tattılar.

HAYATIMIZ KİMSENİN KEYFINE KALMASIN

Ebru ÜNAL
Maltepe / İstanbul

Referanduma sayılı günler kala yakınımızda bulunan bir metal fabrikasındaki kadın işçilerle buluştuk. Görüştüğümüz işçiler, Seher ve Kudret, “hayır” diyecekler. Ancak fabrikalarında ‘evet’ diyen işçiler de olduğunu belirtiyorlar.

Seher kendi hayır gerekçesini şöyle açıklıyor: “Seçilen kişinin keyfi kararlar verebilecek yetkisi var. Anayasa Mahkemesinin onu denetleyebileceğini söylüyorlar ama onu da kendisi seçiyor. Her şeyin yetkisinin tek adamda toplandığı bir sistemi istemiyorum.” Kudret de “Zaten şu an OHAL’e dayanarak her istediğini yapıyor. Evet çıkarsa resmîyete geçecek. İnsanlar rejimi değiştiremez, yapsaydı bu zamana kadar yapardı, diyor. Ama bunu yavaş yavaş yaptılar ve evet çıkarsa daha da kötü olacak” diye konuşuyor.

İşyerinde ‘evet’ diyeceğini bildikleri işçilerin bu konuda “sessiz” kalmayı tercih ettiklerini, ısrar edince “Bazı benimsemiğimiz şeyler var, ama yine de evet diyoruz” dediklerini aktarıyorlar. Herkesin hem fikir olduğu ekonomik gidişatın kötü olduğu konusunda bile “1923’lerde dolar ekonomimize girdiği için ekonomide dışa bağımlı olduk ve bu ancak 2023’te anlaşmalar sona erince çözülebilecek” dediklerini söyleyen Kudret, şöyle devam ediyor: “Asgari ücretle çalışıyoruz, yetişmiyor, pazar pahalı diyoruz. ‘Ama herkesin elinde cep telefonu var. 80’lerde tüp kuyrukları vardı, şimdi kimse kuyrukta beklemiyor. Ekonomi kötü olsa böyle mi olur’ diyorlar.”

‘BUNDAN SONRASI İÇİN ENDİŞELİYİZ’

Referandumdan sonra durumun iyi ola-

cağına dair bir beklentisi yok Kudret’in. “15 yıldır asgari ücretin durumunu görüyoruz. Yarın öbür gün tazminatımız ne olacak bundan endişeliyim. İşyerindeki iş durumumuzda bir sıkıntı yok şimdilik. Ama bundan sonra nasıl devam edecek endişeliyiz” diyor. Sendikaların siyasetin bu kadar dışında durmasını da doğru bulmuyorlar. Beklentilerini “Bizi susturacaklarına, kendileri de konuşsun, haklarımızı savunsun istiyoruz” diyerek ifade ediyorlar.

TEK SESLİLİK VAR

Kudret, medyadaki tek sesliliği ve hayır diyenler üzerindeki baskıları da eleştiriyor: “Eskiden televizyonlar da Hükümet ve muhalefet liderleri aynı programlarda oturup tartışırlardı. Şimdi çıkmıyorlar, bunun üzerinden de kutuplaşmayı had safhada tutuyorlar. Sanki ilk kez iktidara geleceklermiş gibi vaatlerde bulunuluyor. Terörle mücadele diyorlar ama bombalar patlıyor, insan-

lar ölüyor. ‘Hayır’ diyenlere terörist denmesi kadar saçma bir şey olamaz. Yani hem iki tercih konuyor, hem de seçme hakkı tanı-mıyor. Hollanda’ya otobüsümüzü almadılar diye veryansın ediyorlar, ama kendi ülke-mizde hayır çalışması yürütenlerin otobüs-leri mahallelere sokulmuyor.”

KADINLARA ÇAĞRI

Çevrelerinde sandığa gitmeyecek fazla kimse olmadığını, ama karasızlar olduğunu belirterek, “Aslında onlar da evetçi bize karşı kararsız olduklarını söylüyor gibiler” diyorlar.

İşyerlerinde kararsız olanların genelde 25 yaş altı erkekler olduğunu söyleyen Seher ve Kudret, “Hayır diyen kadınlar ise çok kararlı. Kadınlara gerçekten çok iş düşüyor. Kadınlara bazen kızıyoruz, haklarını bilmeleri lazım. Tamamen eve kapatılacak kadınlar. Geç kalmadan, şimdi bir şeyler yapmak lazım” diyor.

En çok kendimiz için hayır!

Merhaba Ekmek ve Gül dergisi okuyucuları. Ben bir metal fabrikasında çalışmaktayım. Malum herkesin gündemi referandum olunca, biz de çay molalarımızda, yemek aralarında, fabrikanın sorunlarını konuşmaktan arta kalan zamanda, siyaset konuşuyoruz. Daha çok erkek işçilerin yüksek sesli analizleri arasında, daha kendi arasında, birbirine bağırmadan sürdürülen bu tartışmalarda ‘evet’i savunan kadın işçilerin sesi aslında pek yüksek çıkmıyor. Yüksek sesle söylemeler de ‘Tayyip Erdoğan’ın ‘ben yoksam Türkiye gelişemez, başkanlık olmazsa Türkiye büyüyemez’ söylemleri etkili olmuş.

‘Evet’in cılız sesine karşı kadınlar arasında güçlü bir ‘hayır’ sesi duyuluyor. Özellikle 8 Mart sürecinde fabrikamızda kadın sorunlarına dair geniş bir sohbet ortamı kurduğumuzda, her gün onlarca kadının öldürüldüğü ülkemizde, herkesin bu iktidarın ölümlere karşı bir şey yapmadığını, bununla birlikte kadın katillerini ve tecavüzleri akladığını düşündüğünü gördük. Sohbetimizde bir kadın işçi “13 yaşında tecavüze uğramış kız çocuklarını tecavüzcüyle evlendirmek isteyen bu hükümet, yarın bu kadar yetkiyi aldığıda neler yapmaz?” diyerek referandumda hayır diyeceğini dile getirdi.

Kadın işçiler için çalışma koşulları artık içselleştirilmiş olsa da işçi olmanın tüm zorluklarını erkeklere göre iki

kere fazla yaşama adaletsizliğini sorgulamaktan vazgeçmiyorlar. En çok da hem ev işlerini hem de fabrikadaki işlerini yapmaya çalışırken kim-seden bir takdir duymamaları üzüyor onları.

Ama her şeye rağmen referandumun kaderini kadınların belirleyeceğini bilerek “istismar yasasını nasıl geri çektiydiksek, bu referandumda da en çok kendimiz için tek adama hayır diyeceğiz” diyen kadınların sesi güçlü çıkıyor.

Metal işçisi
KOCAELİ

Bir sağlık emekçisinin referandumuna bakışı

Ben bir sağlık emekçisiyim. Hastanede çalışıyorum. İşe metrobüsle gidip geliyorum. Metrobüsten indiğim yerde hem evetçileri hem de hayırcıları referandum çalışması yaparken görüyorum. Peki, sağlık çalışanı olarak kendi cephemden referandumu nasıl görüyorum?

25 yıldır hemşire olarak çalışıyorum. Şu anda 3.5 yaşında ve 7.5 yaşında olan iki çocuğum var. Bakıma muhtaç oldukları için, sırf gece nöbeti tutmamak için ameliyathanede çalışıyorum. Zor olmuyor mu, oluyor. Boyun fitiği var, bel fitiği var. Ameliyathanede ‘icap nöbeti’ tutuyorduk. En son Sağlık Bakanlığı tarafından

‘uzman doktorlar dışındaki çalışanlara icap ücreti ödenmeyecek’ diyerek icaplar kaldırıldı. Hastane idaresi de “Acil serviste hemşire açığı var” diyerek bizi acil nöbetine koydu. Şimdi düşünüyorum, çocuğumu ne yapsam? Yanımda götürsem olmaz. Hastanede kreş de yok. Eşim özelde çalışıyor, uygun değil... Sinirim bozuluyor. Ben işe ilk başladığımda 20 yıl çalışınca emekli olabiliyorduk, sonra bunu değiştirdiler, kademeli olarak da artırdılar. 25 yıl önce çalışma koşullarımız daha insaniydi. 8 saat çalışıyorduk. Şimdi 9 saat çalıştırıp 8 saat gösteriyorlar. Ancak sendikal olarak örgütleyebildiğimiz işyerlerinde 8 saat çalışıyoruz. 20 yıl çalışan nöbetten çıkartılıyordu, şu anda 25 yıl-

lık çalışan bile nöbete konuluyor. İki kişinin yapması gereken işi bir kişi yapıyor.

Peki, ben ne istiyorum? İnsanca çalışmak, YAŞIMA VE YILIMA UYGUN ÇALIŞMAK istiyorum. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nu değiştirip, insanları esnek, iş güvencesiz sözleşmeli çalıştırmak istiyorlar. Ben buna karşı çıkıyorum. Anayasa değişikliği teklifinin maddelerine bakıyorum. Benim bu taleplerimi karşılayan bir madde var mı? Emekçinin taleplerini karşılayan bir değişiklik yok. O nedenle de ‘Hayır’ diyorum. Emekçiler haklarını ancak mücadeleyle kazanır.

Deniz Şen
Avacılar / İSTANBUL

KADINLAR ARAFTA!

Gözde TEKİN
Kocaeli Ekmek ve Güllü Kadın Dayanışma Derneği

Güler yüzüyle karşılıyor Nimet, hani naiflik bir insanda vücut bulsa kesin o Nimet olurdu. Komşusunun, çocuğunun, eşinin söylediği bir sözü günlerce düşünen, lafını sözünü kırk kez tartıp öyle konuşanlardan. Bir süredir derneğimizin etkinliklerine ara ara gelip gidiyor, ordan tanışıyoruz. Çocuklardan, işten güçten konuştuğundan sonra laf referandumuna gelince suratı düşüyor. "Canım çok sıkın o meseleye" diyor. Nedenini soruyorum. Nimet yıllardır AKP'ye oy veriyor, dini açıdan kendisini ifade ettiğini düşünüyor çünkü. Kocaeli'nin büyük fabrikalarından birinde çalışan eşi de yıllarca AKP'ye oy vermiş, ama son yıllarda desteklemiyor. "İşçiler için hiçbir şey yapmadı, benim aldığım maaş, yaşam koşullarımız ortada" diyor.

Nimet, geçtiğimiz günlerde komşularıyla kahve içerken, konu yine referandumunda geldiğinde eşinin hayır diyeceğini söylemiş. Komşularından biri "Senin kocan terörden yana mı saf tutuyor?" demesin mi? Atıyor tepesi. "Şimdi ben oy veriyorum diye her şeyi haklı bulmak zorunda mıyım? Ben de döndüm dedim ki, sen madeleri biliyor musun da evet diyorsun, hiçbirimiz okumadık ki neye evet diyelim? Benim eşim okudu, öyle karar verdi en azından. İnsanın ağırlığına gidiyor, bunca yıllık komşumun bana söylediğine bakar mısın?" diyor.

Sen ne düşünüyorsun, diye soruyorum. Kararsız olduğunu ama maddeleri inceleyip öyle vereceğini söylüyor. Komşusunun söyledikleri çok zoruna gitmiş, evet demeye içi el vermiyor o yüzden, ama bir taraftan da merak ediyor nedir bu kadar çok tartışılan 'değişiklik.'

'ETRAFIMDAKİ BÜTÜN KADINLAR KARARSIZ'

Elif ise daha önce AKP'nin kadın kollarında da çalışmış; kıpır kıpır enerjik bir kadın. İki çocuk annesi. Eşi bir süre yurt dışında çalışmış, o eve dönünce Elif'in de dışarı çıkmaları kısıtlanmış. Mahalledeki 8 Mart etkinliğine de bu yüzden katılamadığını belirterek başlıyor konuşmaya, Elif de referandum konusunda kararsız. "Bütün kanalları izliyorum ama bir kısmı sadece iktidarı övüyor, diğerleri de yeterince iyi açıklamıyor bence" diyor. Bir taraftan Avrupa'nın tavrından dolayı "evet mi desem" diye düşündüğünü belirten Elif,

"Ama sonra izlediğim, duyduğum kadarıyla çok fazla yetki veriliyor cumhurbaşkanına, o yüzden de hayır demek gerek diyorum" sözleriyle devam ediyor.

Avrupa ile yaşanan krizin nedenlerini birlikte tartışıyoruz. "Biz ne dersek diyelim, Kocaeli'de bir sürü fabrika Almanların. Hem ortak iş yapıp hem nasıl rest çekeceksin, bir sürü vatandaşın onların fabrikalarında karın tokluğuna çalışıyor. Yani yukarda birileri tartışıyor ama olan yine bizlere oluyor" diyor. Etrafındaki bütün kadınların kararsız olduğunu söylüyor Elif.

"Ben yıllarca AKP'ye çalıştım ama yaptığı

her şeyi doğru bulmuyorum. Son iki seçimdir de oy vermiyorum" diyen Elif, mevcut anayasanın değiştirilmesi gerektiğini düşünüyor, ama bu değişiklikte vatandaşın yararına hiçbir şey olmamasına tepki gösteriyor.

SORGULAMA BAŞLADI

Kadınların kararsızlığı sürüyor. Aslına bakarsak kadınların gündemine zorla iliştirilen 'referandum' beklenen karşılığı bulamamış durumda. Gelecek kaygısı, ekonomik sıkıntılar, işsizlik "hayır" demenleriyken, Avrupa ile yaşanan 'kriz' kadınları "evet" demeye çokta ikna etmiyor. "Hayır diyenler terörün safında" söylemleri ise ters tepiyor. Dün ev ev gezip seçim çalışması yürüten, iktidara yöneltilen en ufak eleştiriyi bile savuşturan kadınların azımsanmayacak bir kısmı bugün arafta! Erdoğan her fırsatta kadınların siyasete katılımına verdikleri önemden bahsedersun, kadınlar güvenliğini zedeleyen, onları kaygılandıran, dindinden rahatsızlık duydukları bu 'siyaset'i sorgulamaya başladıkları noktadalar.

Geçmişte başörtüsü için verdiğimiz mücadele ne içindi?

Düşünüyör ülkem şu sıra. Herkes düşünüyor. Ama kadınsan biraz daha fazla düşünüyorsun. Toplumdaki yerimizi, kim olduğumuzu her gün hatırlatırlar bize. "Kadın ile erkek eşit olamaz, fitrata aykırı" derler mesela. Hiç bir şey diyemezsin. "Fitrat" çünkü, yaratılış yani. Yaradan bizi böyle yaratmış, eksik! O Yaradan'ın bize bahsettiği akli hiçe sayarak, asla düşünmeyerek birileri "Fitrat" dediği için hemen inanırız; eşit olmadığımızı, eksik olduğumuzu.

23 yıldır türbanlı olan ben, şu sıralar etrafımda olanı biteni anlamaya, anlamlandırmaya çalışıyorum.

Geçmişe, üniversite yıllarıma gidiyorum. Başörtünün yasaklandığı dönemlere... Nasıl mücadeleler verdiğimizize, okuldan ayrıl-

mak zorunda kalan arkadaşlarımızın perişan hallerine takılıyor aklım. Bak, hak yerini buldu diyorum. Artık türban her yerde serbest diyorum, nankörsün sen diyorum, diyorum da...

Birileri de çıkıp "Kadınlar için tek kariyer annelik" diyor. Sonra okuyorum. 2000 yılında 20-24 yaş aralığındaki kadın işsizlik oranı yüzde 13,1 iken, bu oran 2016 yılında yüzde 23,9'a çıkıyor. Bu süre zarfında erkeklerin işsizlik oranlarında da bir düşme olmuyor.

Şimdi kadını sorun olarak gören bu yönetim başörtüsünün serbest bırakarak neyi amaçlıyor? Ve yine geçmişte verdiğimiz mücadele neyin mücadelesiydi? Toplumsal hayatın içinde var olma çabası değil miydi? Peki, şimdi bu durumdan niye rahatsız olmuyoruz? Bizi evlerimize hapsetmeye çalışan bu zihniyet 'dindar' olduğu için mi? Mini etek, şort giyen kardeşlerimiz darp edildiklerinde, tecavüz meşrulaştırılmak istendiğinde niye sesimiz çıkmıyor?

Düşün düşün bitmiyor. Evinde uyurken tecavüze uğrayıp öldürülen müzisyen Deniz mesela. Acaba arkasından 'zaten yalnız yaşadığımızı dediklerini duymuş mudur? Deniz duydu mu bilmem ama biz duyduk. Şimdi bütün bunlara engel olma şansımız varsa, küçücük de olsa yönetime katılma hakkım varsa ve bu hakkımı tek kişiye devretmemi istiyorlarsa, kim olursa olsun "Hayır" diyorum.

Etimesgut / ANKARA

Cemaatlerdeki kadınlar da sorguluyor

Hasret KANAT
Kağıthane / İstanbul

Cemaatler AKP'li yıllar boyunca gündemimizden hiç inmedi. AKP'nin, herkesin o ya da bu şekilde tanıdığı Gülen Cemaatiyle yollarını ayırmasından sonra, başka cemaatlerin adını daha sık duyar hale geldik. Onlardan biri de İsmail Ağa Cemati. Yıllardır AKP'ye oy veren Rukiye ve Nazlı da Kağıthane'de İsmail Ağa Cemaati'nin sohbetlerine katılan kadınlardan. Öncesinde bir şekilde Gülen cemaatiyle de temasları olan bu iki kadınlara referandumunu konuşuyoruz.

15 Temmuz darbe girişiminin ardından düzenlenen 'FETÖ operasyonları' nedeniyle Rukiye'nin öğretmen kardeşi de işinden olmuş. Darbe girişimine karşı sokağa çıkan biri olan Rukiye, "Ben de sokağa çıktım ailemle birlikte. Karşılığı bu mu olmalıydı? Masum bir sürü insan, benim kardeşimle birlikte işsiz kaldı" diyor. O dönem "Bir daha oy vermeyeceğim" demiş ama referandum fikrini değiştirmiş: "Bir keresinde sohbetimize AKP Kadın Kollarından biri gelmişti. 'Evet dersek, dindarların yöneteceği bir Türkiye olacak, ekonomi düzelecek, dünyaya açılacağız, Amerika gibi olmak istemez miyiz?' diye sormuştu. Bütün kadınlar onayladı. Ben de isterim memleketimin büyümesini, gelişmesini. Bu yüzden ailecek evet diyeceğiz."

EVDE KOCA BEKLEYECEK BİR KIZ YETİŞTİRMEYE 'HAYIR'

Yıllardır bir çok cemaatin sohbetine katıldığını belirten Nazlı ise "Cemaatte tartıştıkları konular cumhuriyeti kötülemek, karalamak. Hemen her cemaatte bunlarla karşılaştım. Ben MHP'liyim, Atatürk'ü ve Cumhuriyeti savunuyorum. Evet inançlıyım ama Atatürk'ü karalamalarını mantığımda oturtamadım" diyor. AKP'ye oy verdiğini, ama referandumda hayır diyeceğini söylüyor. Nedenlerini de şöyle anlatıyor: "Kızım üniversite mezunu ama okuduğu bölümde iş bulamıyor. Ben yıllardır ev temizliği yaparak oğlumu kızımı büyüttüm okullara gönderdim. Karşılığında ne gördüm? Evde koca bekleyecek bir kız çocuğu yetiştirmeye 'hayır' tabii ki. Çocuklarımızı babasız bu yaşına getirirken hiçbir şey yapmayan AKP, şimdi onların geleceğine istediği gibi şekil verecek. İnançlarımızı hep ortada yaşadım, öğrenmeye çalıştım AKP'yi, tuttum oyumu verdim. Artık böyle olmayacak, çünkü kime inansak o kandırıyor bizi. Bu yüzden 'hayır' diyeceğim, kim ne derse desin!"

'Hayır' ilk kez bu kadar geniş bir anlam kazandı

Gizem Nur KARATAŞ
Sivas

Bir öğrenci evinin sıcaklığında; liseli, üniversiteli, işçi genç kadınlar bir araya geldik. Biz konuş-tukça sohbet derinleşti. Güzel ülkemizin yoğun gündemi bize eşlik etti; en güncel konumuz referandumdu. Sorduk, dinledik, söyledik. Bir de pek mühim; kahkaha attık...

Sohbet ettiğimiz kadınlardan Sumru ve Ceylan, hemşirelik son sınıf öğrencisi. Bu yıl okudukları bölüme beş yüz öğrenci alınmış. Yüz yirmi beşer öğrencinin doldurulduğu sınıflarda eğitim almaya çalışıyorlar. "Ne kadar verimli olduğunuzu siz düşünün." diyorlar, "Bir ülkenin gelişmişlik düzeyi üniversitelere bağlıdır, üniversiteler bu ülkenin aydınlık yüzüdür değil mi? Ama bu sene rektörümüz değişti ve yaptığı ilk iş karma yurdu ayırmak oldu."

Gece geç vakitlerde sokaklarda yürüye-mediklerini, sözlü tacizlere maruz kaldıklarını anlatıyor kızlar. "Sokakta yürümek için bile bir sürü önlem almak zorunda kalıyoruz. Ve tüm bunlar ortada dururken bize hakaretler eden bir adam kendine başkanlık vasfı vermemizi istiyor. E biraz çok şey istiyor!" diyorlar.

'OKULDA HER ŞEY 15 TEMMUZ TEMALİ'

Aramızda liseli bir arkadaş da var; Dilan. Üniversite sınavına hazırlanıyor. Eğitim sisteminden yana en dertli arkadaşımız o, anlattıkları bizim de sesimiz oluyor: "Sınav sistemi her sene değişiyor. Bu beni fazlasıyla tedirgin ediyor. Geleceksizlik kaygısı altında kıvrılırken, değişen sistemi takip etmeye çalışıyorum. Sınava çalıştığım kadar sınav sistemine çalışıyorum. Girdiğim denemelerde görüyorum son zamanlarda 15 Temmuz temalı sorular soruyorlar ve ben bunun bir ayrıştırma amacı güttüğünü düşünüyorum. Ben üniversitede felsefe okumak istiyorum. 'Altı yıl boyunca felsefe öğretmenine

ihtiyacımız yok, gençler başka alanlara yönelin' diyorlar. Ben geleceğimden endişe ederek okumak istemiyorum. Okul bünyesinde yapılacak sosyal etkinliklerde yer almak istiyorum, ama bakıyorum yapılan tüm etkinlikler 15 Temmuz temalı. Böyle düşünmüyorum diye öteki olduğumu hissediyorum. Gençleri nasıl bir ümitsizlik, karamsarlık girdabına sürüklediklerine bir bakın. Tüm yaratıcılıklarını bu konuyla sınırlandırıyorlar. Bütün bunlar hayır demek için yeterli."

BİZ HÂLÂ ÜMİTLİYİZ

Ceren ise liseden beri hem okuyup hem çalışıyor. Bir özel eğitim kurumunda öğretmenlik yapan Ceren'i en çok okullarda yaşanan istismar olayları etkilemiş. "Artık ister istemez çalıştığım kurumda öğrenim gören çocukların böyle şeylere maruz kalmalarından şüpheleniyorum" diyor. Ceren'in derdi bir değil; "KPSS ile olan durumumuza hiç değinmeyelim. Sınavı bitti bir de mülakatı çıktı. Bu mülakatların amacı gerçekten bu işi en iyi yapacak kişiyi seçmek olsaydı haklı görülebilirdi, ama sistem bizde öyle işlemediğinden din, dil, ırk ayrımı ile ötekileştirerek bize kibarca 'Biz sizi ararız' diyorlar. Atanmak ne mümkün? İnanıyorum ki bizim yetiştireceğimiz çocuklardan korkuyorlar."

Tüm bunların yanında ümitsiz olamayaçağımızı konuşuyoruz. Hayır ilk defa bizim için bu kadar geniş bir anlam kazandı. Her kimlikten insana değen bu iki hecelik kelime, bizi bir çatı altında birleştiriyor. Ve biz hâlâ ümitliyiz, çünkü biz hâlâ yüzde 50'yiz. Tüm televizyon kanalları, birçok gazete onlara hizmet ediyor. Kanun hükmünde kararnameyle öğretmenlerimiz okullardan, akademisyenlerimiz üniversitelerden ihraç ediliyor. İşçilerin grevleri yasaklanıyor. Yani bizi bir araya getiren her güzellikten korku duyuluyor. Ama biz tüm bu zorbalıklara rağmen birlik olabileceğimizi biliyoruz. Attığımız her küçük adımın geleceğimiz için olduğunu biliyoruz. Çizdiğimiz bu tabloda karşımıza hayır çıkıyor. Sarayın saltanatına hayır diyoruz.

*KHK'lerle
öğretmenlerimiz
okullardan,
akademisyenler
üniversitelerden
ihraç ediliyor.
İşçilerin grevleri
yasaklanıyor.
Yani bizi bir
araya getiren
her güzellikten
korku duyuluyor.*

Korkuyla örülen haksızlığa 'hayır' diyoruz

Songül BAKIR

Eyüp Pir Sultan Abdal Kültür Derneği Kadın Korosu olarak, üç senedir bir arada çalışmalar yapıyoruz. Bir araya geldiğimiz zaman, ev işlerini, çocuklarımızın okul ve sınav stresini, geçim sıkıntılarımızı biraz da olsa unutup türkülerimizi seslendiriyoruz. Amacımız hem kendimizi geliştirmek hem de Pir Sultan Abdal'ın dik duruşu ve direngiliği ile kardeşliği, barışı örgütlemek.

Aslında yazacaklarım bütün bu söylediklerim dışında, ama biraz kendimizi anlatayım istedim. Bu sene en çok bize dayatılan rejim değişikliği tartışmalarıyla karşı karşıya kaldık. Biz kadınlar, Pir Sultan direnci ve bilinciyle, onun yolundan giderek, korkuyla örülen bu haksızlığa hayır diyoruz.

Kadın korosundaki arkadaşlarımızdan Sultan Tuncer de bu düşüncede. "Ülkede şiddet olacakmış, terör varmış, ekonomik kriz varmış çok da umurlarında değil. İstiyorlar ki tek adam olsun, kimse onlara hesap sormasın" diyor.

Koro çalışmalarına katılmanın kendine olan güvenini artırdığını söyleyen Hüsnüye Kızıldeli de "Kaç yaşında kadını; annem, eşim, çocuklarım kadınlarla yan yana gelmeme kızıyorlardı. Onları artık hizaya getirdim, işlerimi çabucak yapıp arkadaşlarıma yanına geliyorum" diyerek, "rejim değişikliği olursa kadınların tamamen eve kapanacağından" endişe duyduğunu ifade ediyor.

"Haklarımız, özgürlüğümüz kısıtlanıyor. Şimdi bile kadınlar sokaklarda, otobüslerde şiddet görüyor. Kadınlar ikinci sınıf vatandaş, söz hakları yok" diyen Pınar Akgün, bu değişiklik geçerse bütün bunların önünün daha da açılacağını belirtiyor.

Savaşta karşı barış çağrısı yapan Zehra Şahin, kadınların birlik olarak, dertlerini ortaklaştırarak her şeyin üstesinden geleceğine inanıyor. Üniversite mezunu kızının çalıştığı halde emeğinin karşılığını alamadığını, kendisinin emekli maaşının da geçinmeye yetmediğini dile getiren Zehra, "Terörü bitireceklerini söylüyorlar. Şimdiye kadar niye bitirmemişler? Ülkeyi zaten tek başına yönetiyorlardı. Terör daha da çoğalacak, kimin ne zaman nerede tutuklanacağı belli değil. Bağımsızlık için evet diyorlar. Bizi dış ülkelere bağımlı yapan yine kendileri. Sattılar ülkemizin en güzel topraklarını termik santrallere. Derelerimizi, ovalarımızı, ormanlarımızı HES'lere kurban ettiler" diyor.

Kanallarımız kapandı, seçilmişler tutuklandı... Neden 'evet' diyelim?

Serpil BERK
Diyarbakır

Diyarbakır'ın Yenişehir ilçesine bağlı Şilbe, 4 bin nüfusa sahip bir köy. Kadınlarla referandumu konuşmak üzere buradayız. Tarım da hayvancılık da eskiye göre daha az yapıldığından daha çok bir mahalle görünümünde olan köyde, kadınların çoğunu tandırda ekmek pişirirken buluyoruz. Tandırın başında ya da evinde sohbet ettiğimiz kadınların çoğu referandumda 'hayır' diyeceklerini söylüyor. Kadınlar özellikle, seçilmiş belediye başkanlarının ve milletvekillerinin tutuklanmasına tepkili.

'YÜZ DEFA HAYIR'

Ekmek yapmaya hazırlanan Emine teyze, sorumuzu duyar duymaz, elini kaldırarak 'Na, na, na (hayır)' diyor, "Kürtlere bugüne kadar ne yapmışlar ki evet diyelim. Yüz oyum olsa, yüz defa 'hayır' derdim."

Kürtçe bilmediğim için çevirmen arkadaşım Fama'dan yardım alıyorum.

İlkin temkinli yaklaşan kadınlar Fama sayesinde rahatlayarak sohbete dahil oluyorlar.

'ANNE BİZİ KÖTÜLÜYORLAR'

Başka bir tandırın başındayız. Burada konuştuğumuz kadınlar da, düşüncelerini "Kürt halkı ne derse biz de onu diyeceğiz" diyerek ifade ediyor.

Meryem teyze, "Kürt olarak, kadın olarak 15 yıldır bir şey görmedik" sözleriyle hükümeti eleştiriyor. Anayasa değişikliği maddelerini biliyor musun, diye sorduğumuzda ise şunları söylüyor: "Ben Türkçe bilmiyorum, o yüzden artık televizyon izlemiyorum. Kürtçe kanallarımız vardı, onları izleyince ne olup bittiğini bilirdik, ama onları da kapattılar, haberimiz olmuyor bir çok şeyden. Çocuklarım izliyor, ne diyor

diye sorduğum da 'Anne boş ver bizi kötülüyorlar' diyorlar bana."

Tandır ateşini karıştıran Ayşe teyzenin de şikayetleri aynı. "Televizyonlarımızı açsınlar, vekillerimizi serbest bıraksınlar" diyor. Bütün günlerini evleri, köyleri ya da mahallerinde sınırlı olanaklarla geçiren kadınların yaşamında ana dilinde haber yapan kanalların ne kadar önemli olduğunu bir kez daha anlıyoruz.

HALKINI DEĞİL KENDİNİ DÜŞÜNÜYOR

Ganime ablayı evinin pencesinde görüyoruz,

içeri davet ediyor bizi. Sohbet konumuzu öğrenince komşusu Hasibe'yi de çağırıyor.

Ganime abla söze giriyor; "Halkımı düşünen bir lider olsaydı işsizlik, yoksulluk olmazdı. Sadece kendi çıkarını düşünüyor. Savaş olmasın diye hayır diyeceğim. Belediyelere kayyum atadılar, sonrasında bir sürü insan işinden ekmeğinden edildi. İstiyorlar ki sadece kendi adamları olsun, öyle olur mu? Haksızlık yapıldığını düşünüyorum. Yaşadığım ortamdan memnun değilim. 90'larda Newroz yasak olsa bile giderdik, ya da kendi mahallemizde kutlardık ama şimdi bomba patlayacak korkusuyla herhangi bir mitinge gitmeye korkuyorum..."

'KÜRT KARDEŞLERİMİN HAKKINI VERECEĞİM' DEMİŞTİ

Komşusu Hasibe "hayır" diyeceğini belirterek başlıyor konuşmaya ve şöyle devam ediyor: "Yaşadığımız ortam çocuklarımız ve bizim için tedirgin edici. Televizyonlarda duyduğum bir çok şeye inanmıyorum, kandırıyorlar insanları. 22 yıldır evliyim ve yaşamımda değişen hiçbir şey yok. Bölgeye hiçbir yatırım yapmıyorlar, işsizlik, yoksulluk çok fazla. Cumhurbaşkanı bir programda Kürt kardeşlerimin hakkını vereceğim demişti. Bu sözden sonra ne değişti çok merak ediyorum... Madem dindar insanlar, neden ırkçılık yapıyorlar, bunu da anlamıyorum. İrkçiliğin İslam'da yeri yoktur."

Televizyonda yakılarak ölen Kürt işçiyi gösterdiklerinde bir arkadaşının "Bak Kürt işçi ölmüş, vah vah" dediğini aktaran Hasibe, "Ölenin insan olmasına değil kimliğine bakıyoruz, bizleri bu duruma getirdiler. Bugüne kadar yaşadığımız iyi hiçbir şey olmamış ki! Tüm bu yaşananlardan sonra neden destekleyelim?" diye soruyor.

Fatma KOÇ ŞAHİN / Aydın YİĞİT
Adana

GECEKONDU evleri, daracık yolları, çokça çıkmaz sokakları ve sokağa girdiğiniz an yoksulluğun dizboyu olduğu Adana'nın Seyhan ilçesine bağlı Hanedan Mahallesindeyiz.

Mahalleye girdiğiniz an keskin bir küf ve çöp kokusu geliyor. Nedeni neredeyse her köşe başındaki minik çöp dağları... Karşıdan gelen belediyenin temizlik işçilerini görüyoruz, çöp toplama saatine denk gelmişiz... Yaklaşıp selam veriyoruz üç işçiye ve "Memleket için Hayır" broşürümüzden veriyoruz, gülümseyerek. "Biz zaten hayır diyoruz, başkasına verin, boşuna harcanmasın broşürünüz, biz Denizlerin yolundayız" diyorlar.

Gülümseyerek yürümeye devam ediyoruz, dilimize takılan bir şarkıyla; "Hey bak işçi tulumu giymiş umut" (Hüsnü Arkan / Nereye Uçar Turnalar)

Sonunda aradığımız evi buluyoruz. Ev sahibi Aslı, bizi sıcakık gülümsemesiyle karşılıyor. Kısa bir tanışmadan sonra 40 yıl hatırı olacak kahvelerimiz de geliyor. Bir yandan çalışıyorlar, bir yandan sorularımızı yanıtlıyorlar.

200 ÇANTA 40 TL

Ev sahibimiz Aslı, 42 yaşında. Kendini ev kadını diye tanımlıyor, ama aslında evde parça başı iş yapıyor. Şu anda evde çantaların

İş için, ekmek için gelecek için...

iplerini kesiyor. "Çok hızlı yapmamız lazım; ben, annem, teyzem, iki kızım sabahdan akşama kadar günde en fazla 200 çanta temizleyebiliyoruz" diyor.

"Ooo bayağı temizliyormuşsunuz, bu kadar kişi çalıştığınızın

göre günlük yevmiyeniz ne kadar?" diyoruz. Gülümsüyor, "Çanta başı 20 kuruş alıyorum, 5 kişi bütün gün uğraşyoruz, elimize geçen para 40 TL" diyor, "Eskiden paramızı günlük alıyorduk, şimdi 15 gün sonra veriyorlar. Bu parçalar da bitsin, artık çanta işini yapmayacağım."

Daha önce de evde mantı yapıp satıyormuş, "O iş bundan daha karlıydı, eğer yine o işten bulabilirsem yapacağım" diyor geçim derdinden yakınırken.

Yaklaşan seçim için ne düşündüğünü soruyoruz. "Ben 'hayır' diyeceğim, her gün geçim biraz da zorlaşıyor. Her şeyin kontrolünün bir adama bırakılmasını doğru bulmuyorum" diye yanıtlıyor.

KORKUYA HAYIR!

Hamiyet Abla lafa karışıyor: "62 yaşındayım, böyle kötü zamanlar görmedim. Kızım iki yıllık memur çok korkuyoruz. Her gün endişeliyiz, acaba işten atarlar mı diye. Her gün evden çıkarken tembihliyorum, aman kimseyle politika konuşma, internette bir şey paylaşma diyorum. Korkuyla yaşıyoruz. Biz de hayır diyoruz, yeter artık."

Gülüm "Söyledikleri ile yaptıkları birbirini tutmuyor. Bin 400 lira ile geçinsinler görelim. Emeklilik de hayal, bunun için 'hayır' diyeceğim" derken, Lütfiye de "Şimdiye kadar bir işlerini görmedim. Emekliye faydaları yok, geçinemiyoruz, kocam emekli ama ikinci bir işte daha çalışıyor, yoksa hiç geçinemeyiz" diye anlatıyor.

'Hayır'da hayır barındıran hayallerimize çağırıyoruz

Bir anayasa hazırlanıyor. Başımıza bir çorap örülüyor. Ayşe ve Fatma, Ali ve Veli, Uzun ve Kısa... Ne fark eder? Neden ülkeyi tek bir isim yönetiyor? Yasama onda. Yürütme onda! Bir de yargıyı da merkezine bağladı mı, değmeyin keyfine... Tek bir kişiye, koca bir ülkeyi devretmeyi planlıyorlar.

Biz işçilerin, emekçilerin, gençlerin, biz kadınların bütün bir geleceğimizi ilgilendiren referandum oylamasında 'HAYIR' demek için birçok nedenimiz var. Biri isteyecek diye ölmemek, biri isteyecek diye eve kapanmamak, biri isteyecek diye güneşi karanlık günlere hapsedememek gibi birçok neden...

Bizler Türkiye için kurduğumuz hayallerden söz etmek istiyoruz. Kadıköylü yirmi kadının ülkenin tüm kadınları nezdinde 'HAYIR'da hayır barındıran hayallerini sizinle paylaşıyoruz:

■ **Ben Sedef.** Yirmi yaşındayım. Şu ara kafamı gerçekten birçok şey kurcalıyor. HAYIR, ben anlamıyorum, bir tutturmuşsunuz kadın diye. Yahu ne yaptı bu kadınlar size? Ne yaptı da eril dilinizin iki lafından biriyle hedefiniz oluyorlar? Alın terini, emeğini ortaya koyan kadınlar size ne yaptı? Artık yeter! Özgürlük ve eşitliğimiz için HAYIR diyoruz. Kadın olmanın güzelliğini tadabildiğimiz günleri hayal ediyoruz...

■ **Adım Ayla.** Kedilerimin olduğu gül gibi bir yaşam dileyebilecekken televizyonda "Emeklilere verdiğimiz sözü tuttuk" diye reklam yaptıklarını gördüm. Kan beynime çıktı! Ayda 10 lira be, 10 lira! Kadıköy'e gidip gelsem, yol parası diye biter. Alay mı ediyorsunuz, dedim ve HAYIR'cı oldum. Hayalim emekliliğimde rahat etmek...

■ **Ben Rojda.** Mezopotamya'yla harmanlanmış bir kadını. Aklım memlekette, sokağa çıkıyorlar ama her köşe başı karakol olmuş. Her an bir şeyler olacaktı gibi korkuyoruz. Yüreğim ağzımda, sabah akşam ailemi arıyorum. Bayramı bile haram kıldılar bize. Savaş istemiyoruz ve HAYIR diyoruz. Hayalim; sevgi dolu bir ülke...

■ **İsmin Özlem Ertem.** Kız çocuklarının eğitimi için harcanan paranın boş masraf olarak nitelenmediği, gençlerin tüm baskılardan kurtulup entelektüel bağımsızlığa ulaştığı, kadınların siyasette görünür olduğu, çalışmaktan hastalanıp emekliye ayrılmadığı, sorunu yaratan değil çözüm üreten bir Türkiye istiyorum.

■ **Ben Elif Baydur.** Oyuncak bebekler yapıyorum. Bu süreçte o kadar çok hayal kuruyorum ki hangisini söylesem bilmiyorum... Biri ülkenin gündemini sık sık değiştirmesin, insanların psikolojisi bozulmasın, panik atak hastalığı yok olsun istiyorum. Kanser tedavisinin geliştirildiği ve ücretsiz sağlıktan faydalandığımız bir ülke istiyorum.

■ **Ben Meral Kaya.** Bana dayatılanı değil, istediğim hayatı doya doya yaşamak istiyorum, çok mu? Gececin karanlığında sokakta özgürce dans edebilmek, tüm dillerde "Seni Seviyorum" diyebilmek ve gökkuşağının bütün renkleriyle birlikte yaşamak istiyorum. HAYIR diyorum. Çünkü çocuğum büyüdükte "Biz büyüdük ama kirlendi dünya!" demesin istiyorum...

■ **Ben resim öğrencisi Merve Alturan.** Sokaklarda ağız dolusu kahkaha atmak istiyorum. İstedikim gibi eğlenmek istiyorum. Gececeler hızlı adımlarla yürütemeyi düşlüyo-

rum. HAYIR; ben fırcamdaki boyaya kan bulaşım istemiyorum.

■ **Funda Demir** olarak; Gezi kuşağı çocuklarının büyüüp yan yana durmasını, kadın cinayetlerinin durmasını, barış içinde konu komşu yaşamayı ve kiş saatinin kalkıp aydınlık bir sabaha uyandığımız bir ülkeyi umut ediyorum...

■ **Eşitlik denen şeyin gerçek olduğunun kanıtlandığı, kadınların her koşulda istediği şeyi yapmakta özgür olduğu, kadınların bilinçlenmesi ve gelişmesi için her türlü girişimin yapıldığı bir Türkiye istiyorum...** İsmim **Özge Küçük**, güzel ya-

larını görmek istiyorum.

■ **Adım Tuğçe Altunkaya.** Ben kadın ölümlerinin olmadığı, kadın erkek, büyük küçük eşit olduğumuz, özgürce giyinebildiğimiz bir Türkiye istiyorum...

■ **Ben Yelda;** bir kadın olarak bu ülkede saygı görmek istiyorum. Hayalini kurduğumuz ne varsa gerçek olsun istiyorum. Mobing uygulamaların yıkıp, insanca çalışma koşullarına sahip olmak, doya doya yaşamak ve özgür bir dünyaya açılan bir aile kurmak istiyorum. Bu yüzden başkanlık sistemine HAYIR!

■ **İnsanların huzurlu bir sabahta bana; "Günaydın Burcu"** dediği, yardımlaşmanın ve paylaşmanın bitmediği, yeşilin ve mavinin temiz kaldığı bir Türkiye hayal ediyorum...

■ **Adım Melisa Unat.** Farklılıklarımızla bir aradalığın muhteşem görüldüğü, çocukların çocukluklarını yaşayabildiği, başkalarının umutsuzluğuyla utanmadığımız, bol kahkahalı bir Türkiye hayal ediyorum. Ve BARIŞ, ille de BARIŞ diyorum.

■ **Benim adım aceleci...** Aceleci bir kadını, her şey olup bitsin istiyorum. Doğaya, hayvanlara zarar gelmesin istiyorum. Özgür düşünmek, rahat nefes almak, insani olan bir nesille yaşamak istiyorum. Yani; HERKESİN HAYATINA KİMSE KARIŞAMAZ. HE, NASIL KARIŞAMAZ? BEN BU ŞEKİL GIYİNİRİM, ŞU KADIN ŞU ŞEKİL GIYİNİR...)

■ **Masumların ölmediği, önyargısız, peşin hükümlülükten kurtulmuş, askerlerin ve hiç kimsenin ölmediği bir ülke istiyorum. Hacer** olarak sayılmak istiyorum.

■ **Ben Seçil Sinanoğlu.** Paranın insanların aklını çelmediği, fırsat eşitliği-

nin olduğu bir düzen istiyorum. Dillerin, dansların, kültürlerin kucaklaştığı bir ülke hatta büyük bir dünya istiyorum! HAYIR; özgürce yaşamak ve paylaşmak istiyorum.

■ **İsmin Fatma Kahveci.** Çocukların gülererek büyüdüğü, başörtülü başörtüsüz ayrımının olmadığı, kadın erkek ayrımı yapılmayan, zengin fakir olmayan, eşit yaşadığımız bir ülke hayal ediyorum. Asgari ücretle geçinemeyen bu hayaller zor gibi gelse de umudumu kaybetmiyorum...

■ **Merhaba;** ben kadınların ayrımcılığa maruz kalmadığı, özgür olduğumuz, adaletin işlediği, demokrasinin gerçek manada yaşandığı ve ekonomik bağımsızlığı olan bir ülke istiyorum.

■ **Ben Birgül.** Bir kadını, annem, işçiyim, öğrenciyim... Hayalim HAYIR'ı ilmek ilmek ören her kadının birleştiği bir ülke... Göbeğim açık gezdiğim, hızma taktığım, özgürce paten kaydığım, çocuklarımla saklambaç oynadığım bir ülke istiyorum... Kapı gırcırtısına oynadığım bir hayat diliyorum! Tribünde bedenime iznim olmadan dokunan tek şeyin Beşiktaş'ın şampiyonluk kupası olmasını istiyorum. Ve biliyorum; "O hayaller HAYIR'ısıyla buraya gelecek!"

■ **Ve bendeniz Kübra!** Ben de çıkmasını dilediğim HAYIR'ın ülkeme özgür gazeteciliği getirmesini diliyorum. Kalemime korkunuc bulaşmamasını temenni ediyorum. Ayrıca, biz Kadıköylü kadınlar olarak kurduğumuz hayalleri gerçekleştirmek için bir araya geliyoruz, birleşiyoruz. 16 Nisan'da önce HAYIR oyumuzu kullanıp, sonrasında sandığa sahip çıkma sözü veriyoruz. Peki ya siz? Gerçekleştirceğimiz hayallere ortak olmak istemez misiniz?

Hayat boşluk tanımıyor

**Nuray ÖZTÜRK
İzmir**

Geçtiğimiz gün 3 yaşına yeni girmiş kızıyla gezintiye çıktık. Bir iki alışverişten sonra ilk uğrak yerimiz Bornova Meydanı oldu. Bornova Meydanı, çoğu ilden daha çok nüfusa sahip olan Bornova'nın tek meydanıdır. Ancak yıl içerisinde yapılan ufak tefek etkinlikler ve bir iki küçük miting dışında çoğu zaman boş. Ne bir kültürel sanatsal çalışma ne de başka bir şey görebilirsiniz bu canım meydana... En azından ben iki yıl önce yapılan 8 Mart mitingi ile 4 yıl önce gerçekleşen Duman konseri dışında kitlesel bir gösteriye rastlamadım. Emek cephesi, tüm eylemliliklerini ve kutlamalarını Konak'ta gerçekleştirdiği için, bu meydanlar boş, mitinglere katılanlar dışında kalan halk da her şeyden bihaberdir.

Eee her boşluğu birileri dolduruyor. Bornova Meydanı'nı da neyse ki güvercinler doldurmuş. Bu nedenle bu meydanın asıl sahipleri güvercinlerdir. Ve ara sıra onları ziyarete gelen çocuklar... Biz de merkeze her gittiğimizde kızıyla güvercinleri ziyaret ederiz. Yem satan teyze ve amcalardan paramızın yettiği kadar yem alır, güvercinlerin sefasına ortak oluruz. Bu sefer de öyle yaptık.

MEYDANIN NİZAMI!

Tabii işsiz bir gazeteci ve tam mesai annelik yapan bir kadın olarak bu gezintiler benim için elbette başka bir anlam da içeriyor. İnsanlarla iletişim kuruyor, gündemdeki politik gelişmeler hakkında ne düşünüyorlar ya da onların gündemi ne, sorup öğreniyor, kendi içimde halktan kopuk bir hayatın önüne geçmeye çalışıyorum. Zihnimi açık tutmanın bir yolu bu benim için.

Birçoğumuzun olduğu gibi benim de gündemim referandum. Çocuklarını gezintiye getiren kadınlarla referandumu konuşma düşüncesindeyim. Ancak başka bir şey dikkatimi çekiyor.

Güvercinlerin hovardalığı arasında kimi zaman güneşin konumuna kimi zaman çocukların görüş açısına göre dağınık oturan yemciler, bu sefer tek sıra halinde dizilmişler. Meydandaki ahenk bozulmuş sanki. Üstelik daha önceki gün ve haftalardan farklı olarak yem satanların biri dışında tamamı kadın. O anda karar değiştirip, hem bu garip nizamın sebebini konuşmak hem de referandum tercihlerini öğrenmek için yem satan kadınlara yöneliyorum.

Zabitanın müdahalesi sonucu ip gibi dizilmişler. Düzensiz anladıkları bu tabii, şaşırıyorum. Oldukça öfkeli kadınlar, işlerinin etkilendiğini, yola yakın olanların daha çok kazandığını söylüyorlar. Aralarındaki sessiz birlik, düzen adına bozulmuş gibi. Şimdi birbirleriyle rekabet ediyorlar.

HALİMİZ ORTADA...

En başta oturan Huriye teyze, 75 yaşında, oradakilerin en büyüğü. Önce yem alıp Diren'e bardağı uzattıktan sonra sohbet başlıyoruz. Konu referandum gelince cevap vermekten kaçınıyor. Neden sorduğumu açıklıyor, dergimize bir yazı hazırlamak için bilgi istediğimi söylesem de benden 'hayır' oyu vereceğimi öğrenmeden konuşmuyor. Öğrenince rahatlayıp anlatmaya başlıyor: "Ben bu yaşında yem satarak geçimi sağlamaya çalışırken onlar zenginliklerine zenginlik katıyor. Emekli maaşları ortadayken kızına 27 bin lira maaş başlıyor. Hayır vereceğim kızım, bunlar yalancı, herkesi birbirine düşman ediyorlar. Bunca yıl ülkeyi yönettiler halimiz ortada..." Yapılmak istenen değişikliği bilip bilmediğini soruyorum, "Ülkeyi tek başına yönetmek istiyor, bunu biliyorum, o da bana yetiyor" diyor.

İsmini vermeyen başka bir kadın zabitanın müdahalesi sonucu başlayan rekabetten oldukça dertli. Referandum tercihini soruyorum, "Cumhuriyetin değerlerini yok etmek istiyorlar, padişahlık istiyorlar o yüzden hayır vereceğim" diyor.

İçlerindeki en genci Roman bir kadın. O da zabitanın tavrından şikayetçi. "Bizi ip gibi dizdiler, bir karış yerimizden oynasak gelip bağırıp çağırıyorlar. Dün 15 lira kazandım. Günde 15 lira, bir paket sigara, bir de yol parası, çocukların karnını nasıl doyurayım" diyor.

Referandumu soruyorum 'evet' diyeceğini söylüyor. Nedenini ise "Benim oğlum küçük yaşta evlilik yaptığı için hapiste... Ne güzel bir yasa çıkacaktı, ama engellediler. Evetçiler geldi, evet oyu verirsiniz o yasa çıkar dedi. Bizde o yüzden evet vereceğim" diye açıklıyor. Referandumda neyin oylanacağını bilip bilmediğini soruyorum, "Biz cahiliz abla, nereden bilelim! Kimse de anlatmıyor. Bir onlar geldi, böyle dedi, biz de inandık. Evet diyeceğiz" diyor.

HÂLÂ YAPACAK ÇOK İŞ VAR

Bornova Meydanı'ndaki boşluğu dolduran güvercinleri düşünüyorum. Akıldan her boşluk böyle güzel dolmuyor diye geçiyorum.

Ve orada kısacık bir sürede yapılacak değişikliklerin ne olduğunu, evet oyu versinler diye bahsedilen yaşamın tüm kadınlar ve çocuklarımız açısından doğuracağı sonuçları tek tek anlatıyorum. Sorularının başka türlü çözülebileceğini söylüyorum. Onları kandırmak istediklerini, anayasa referandumunun bunlarla ilgili olmadığını somutlayarak açıklıyorum. Konuşma sonunda hayır oyu vereceğimi demiyor, ama en azından yeniden düşünceğini ve daha çok bilgi edineceğini söylüyor. Biz ne kadar çok insana temas edersek o kadar güçlüyüz. Referandumda az bir zaman kaldı, ama hala yapacak çok işimiz var.

Ben de o taşın altına elimi koydum

Hilal KILIÇ
Mamak / Ankara

Ben Tuzluçayır Kadınları Dayanışma Derneği'nin en genç üyesiyim. Dernek açılışından birkaç hafta önce üyelerin bazıları ile tanışmış, bir dernek ihtiyacından, baktıkları kira-lik dükkanlardan söz ettiklerini duymuştum. Üzerinden çok zaman geçmeden derneğin açılış haberini aldım. 2016 yılının 23 Nisanıydı. Açılışımız için canla başla çalışmıştık; çeşit çeşit yemekler, davul zurna, etraftaki süslemeler... Her şeyi tastamam etmiştik. Şimdilerde derneğimizin birinci yılını doldurmasına haftalar kaldı.

İlk gelip gitmeye başladığımda bu derneğin bir parçası olamamaktan, yaşları benden büyük, hayatları çok farklı kadınlar ile iletişim kuramamaktan korkmuştum. Ancak geçen zaman içerisinde gördüm ki buradaki birliktelik yaşa başa bakmıyor. Ve artık çok fazla annem, ablam, arkadaşım var...

Oldukça keyifli bir açılış ile yola çıkan derneğimiz, ülkenin içinden geçtiği zorlu sürecin getirilerini de göğüslemek zorundaydı elbette. Kasım seçimleri geçmiş, Ankara'nın göbeğinde bombalar patlamış, 8 Mart engellenmiş... Özellikle 15 Temmuz ve sonrasında durum daha da vahimleşti: Bir garip OHAL yönetimi, çıkarılan KHK'ler, referandum süreci, ekonomik kriz, savaş atmosferi...

Tüm bu güncel durumun elbette kadınların hayatlarına yansması çok ağır. Bu süreçte dayanışmayı büyütmek, yan yana olmak daha da büyük bir önem alıyor.

ŞATAFATLI AKP KAHVALTISININ HATIRLATTIĞI

Geçtiğimiz şubat ayının sonlarında Ak Parti Kadın Kolları'nın kadın ve çocuğa yönelik çalışan kitle örgütlerine yönelik düzenlediği bir kahvaltıya katılma fırsatım oldu. Salona girdiğim andan itibaren büyük bir lüks ve şatafat karşıladı beni. Harika bir sofraya düzeni, çeşit çeşit kahvaltılıklar, gelenlere hediye edilen bakır kahve setleri...

Açılış konuşması ile birlikte bu organizasyonun amacının referandumda kadınları evet'e ikna etmek olduğunu anladım. O kahvaltıda masasında bulunduğum süre boyunca sürekli kıyas içerisindeyim. Bunca hazırlık ve gös-

terişe rağmen salonda toplanmamız 50 kadın vardı. Biz ise sadece açılışımızı tüm mahalleli kadınlarla yapmıştık, belki o kadar muazzam bir soframız olmadı ama büyük bir dayanışmayla yemeklerimizi hazırlamış, birlikte çalışmanın birlikte yorulmanın keyfini birlikte yiyip içerek çıkarmıştık.

Kahvaltıda evet oyu vermeye çağrı yapan konuşmacılar, tek geçerli neden, kadınların yararına bir cümle bile dile getirmemişlerdi.

Bu sırada bizlerin yaptığı söyleşiye düşündüm, tek tek madde madde anayasa değişikliğini kadınlar ile tartışmış, neden 'hayır' diyeceğimizi hep beraber bulmuştuk. Vel-hasil kelimeler bana tesadüfen deneyim kazandıran bu kahvaltıda, durduğum yerin doğruluğunu bir kez daha hatırlamış oldum.

SÜRPRİZLİ PLANLARIMIZ VAR

Birkaç hafta sonra 8 Mart kutlamaları için Tuzluçayır'da yapacağımız yürüyüş engellenmeye çalışılmasına rağmen devamında gerçekleştirdiğimiz salon etkinliğini, neredeyse 800 kişinin katılımı ile gerçekleştirdik. Tüm dernek üyelerinin azimle çalışması, her karşılaştıkları kadına 8 Mart'ı anlatması, etkinliğe çağırılmaları meyvele-

rini vermişti. Günün devamında aylardır provalarla hazırlanan kadın korusu sahnedeyken sanki gözümde bir kamera varmış gibi salonun bir uçtan bir uca görüntüsünü hafızama kaydettim. Yemek standının önünde yorulmuş ama hazırladıkları beğenilince yüzleri gülen kadınlar; masalarda genç, yaşlı, çocuk eğlenen insanlar; sahnedeyken aylarca yapılan hazırlığın heyecanı ile titreyen ama yüzündeki gülümsemeyi eksik etmeyen korodaki kadınlar...

İşte tam o anda, harika sofraları, iyi giyimleri, kapılarındaki korumaları, kadınların ellerine rüşvet gibi hediyeler tutuşturulan kahvaltıda aklıma geldi. Ve gülümseyerek koronun "Hayır, hayır, yüz bin kere hayır" şarkısına eşlik etmeye başladım.

Derneğimizin açılış yıl dönümüne ve referanduma sayılı günler kaldı. 26 Mart Cuma günü yine bir söyleşi ile OHAL'i ve etkilerini konuştuk, kapı kapı gezmek için tanıtım broşürlerimizi hazırladık. Açılış yıl dönümü için ise sürprizli planlarımız var.

İçinde bulunduğum derneğin her bir taşında kadınların emeği var biliyorum, şimdilerde ben de o taşın altına elimi koyuyorum. Ve özellikle genç kadınlara sesleniyorum. Dayanışmanın yaşı, dili, dini yoktur. Yarası yarasına denk gelenler burada, sizler de çıkın çıkın gelin.

Seçil ERUCU
Körfez / Kocaeli

Kocaeli Körfez'de kapı kapı gezerek referandum çalışması yürütürken çaldığımız kapılardan birinde, geçimini kağıt toplayarak sağlayan bir kadın açıyor kapıyı. "Bu hükümetin bizim için adım atacağına inancım kalmadı, hayır diyeceğim" diyor. Haberlerde hep aynı şeyleri duymaktan bıkmış. "Ama her şey ortada" diyor, "Bir oğlum askerde, iki kızım ortaokula gidiyor. Sabah yiyecek ekmek bulamıyoruz. Her gün yeni şeyler vaat ediyorlar, ama bizim durumumuz hiç değişmiyor."

Dolaşmaya devam ederken, bir balkonda sohbet eden kadınları görünce selam verip yanlarına oturuyoruz. Onların da yanıtı çok net oluyor; Hayır! İçlerinden biri "Ben Aleviyim, bugüne kadar hep yok sayıldım. Bu sistem her şeyi tekleştiriyor. Bu ülkede sayıca az olup da farklı hayatlar yaşayan herkesin aynı düşünceye sahip olması müm-

Sus kız, kafamızı karıştırdın!

kün mü? Elma ağacı da armut ağacı da aynı bahçede nasıl yemiş veriyorsa, bu ülkedeki farklı insanlar da bir arada huzur içinde yaşayabilsin diye hayır diyeceğim" diye açıklıyor oyunun gerekçesini.

O sözlerini noktalamak üzereyken "evet" çağrısı yapan bir ses aracı geçiyor. Diğer kadınlardan biri hemen atılıyor; "Bizim onlar gibi olanaklarımız yok, olsa da özgürlüğümüz yok. Madem biz bir arabayla bangır bangır çağrı yapamıyoruz o zaman hepimiz sosyal

medya hesaplarımızın profil fotoğraflarına 'hayır' yazalım, konu komşu ile konuşup neden hayır dediğimizi anlatalım, çevremizi ikna etmeye çalışalım" diyor. Ve telefonunu eline alıp tüm hesaplarındaki fotoğraflara "hayır" yazılı bir afişi koyuyor.

Oradan parka yöneliyoruz. Parkta çay içen bir grup kadının yanına gidiyoruz. Biri, "Hepimiz evet diyoruz" diyor hemen. Sebebini sordüğümüzde da "Bundan 15 sene evvel bu ülke ne haldeydi, şimdi ise hastaneler, yollar, okullar pırıl pırıl. Türbanla istediğimiz yere de girebiliyoruz, istikrar için evet diyoruz" diye yanıtlıyor. Anayasa değişikliği ve maddelerin içeriğini sordüğümüzde "Okumadık" diyorlar, "Ama evet diyeceğiz, Erdoğan'ı seviyoruz."

Açıp maddeleri okumaya başlıyorum; önce şaşırıyorlar, televizyonlarda böyle anlatılmadığını söylüyorlar. "Bunca yetkiyi gönül rahatlığıyla başka bir lidere verebilecek misiniz peki?" diye sorunca "Sus kız, kafamızı karıştırdın, hepimiz için hayırlısı olsun" diyorlar, gülüşüyoruz.

Neden mi hayır? Buyrun okuyun...

Suna GÖZE
Esenyalı Kadın
Dayanışma Derneği

Esenyalı'da dernek olarak gerçekleştirdiğimiz 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü şölenine çok sayıda kadın katıldı. İçlerinde dayanışmayı büyütme arzusunda olan bazı kadınlar da derneğimize üye oldular.

İlk kez şölende tanıştığımız ve üyemiz olan kadınları hem daha yakından tanımak hem de derneğimizi onlara daha detaylı anlatmak için bir araya gelmek istedik. İlk ziyaretimizi yeni üyemiz olan iki kız kardeşimize yapmaya karar verdi. Gündüz çalıştıkları için kendilerini arayarak akşam evlerini ziyaret etmek istediğimizi söyledik. Küçük kız kardeş önce bizi evlerine kabul edebileceklerini söyledi, ancak daha sonra arayan büyük kız kardeş derneğimizde buluşmak istediklerini söyledi.

SAYMAKLA BİTMEZ

Dernekte bir akşam çayı eşliğinde daha iyi tanımayı arzuladığımız kız kardeşlerle sohbetimiz, şölene ve derneğimize ilişkin değerlendirmelerle başladı. Derken söz referandumla geldi. Her iki kardeş de tereddütsüz 'hayır' diyeceklerini söyledi. Ailelerinin bu konuda ne düşündüğünü sordumuzda ise kardeşlerden biri "Annemiz hayır diyecek, ancak babamız evet demekte kararlı" dedi. Diğer kardeş "babası evet dediği için bile hayır diyebileceğini" ifade etti gülümseyerek. Merakımıza yenik düşerek bu ayrışmanın nedenini de sorduk. Kız kardeşler "hayır" deme nedenlerinin saymakla bitmeyeceğini belirterek, kadınların hayatın her alanında karşılaştığı şiddet, taciz ve ayrımcılığa işaret ettiler.

Sağlık alanında da durumun söylendiği gibi olmadığını belirten kız kardeşler, meme kanseri olan annelerinin geç müdahaleden dolayı her iki memelerini nasıl kaybettiğini anlattılar: "Annemize bir devlet hastanesinde meme kanseri teşhisi konuldu ve ameliyata alınması gerektiğini söylediler. Bizler annemizin durumu ne olacak kaygısı yaşarken, annemiz ameliyata alınacağı söylenerek 24 saat aç bırakıldı. Bu duruma tepki gösterdiğimizde ise doktor annemizin ağızdan ölmeyeceğini söyledi. Hem üzüldük hem de öfkelenedik. Annemiz günlerce ameliyat sırasının gelmediği söylenerek aç bekletildi. Defalarca doktoruyla görüştük, ancak bir netice alamadık. Son çare olarak bölüm şefine gittik ve bir rüşvet beklentisiyle karşılaştık. Ancak oraya bu amaçla gitmediğimizi, annemizin durumunun çok kritik olduğunu söyledik. Annemiz çok kısa bir süre olmamakla beraber sonunda ameliyata alındı. Doktor ameliyat sonrasında, operasyon için beklediği sırada, kanserin diğer memeye de sıçradığını ve bu nedenle her ikisinin de alındığını söyledi bize..."

Anlatırken üzüntüleri ve öfkeleri yüzle-

rinden okunuyordu. Onları dinlerken babalarının hiç adının geçmemesi dikkatimizi çekti. Sohbet sırasında öğretmen olduğumu öğrendiğimiz babalarının bu süreçte ne yaptığını sorduk. "Babamız uzun yıllar annemize şiddet uygulayıp hakaret etmiş. Annemiz belli bir yaşa geldiğimizde durumu bize açıklamaya çalıştı. Ve bu sırada da babamızın bizlere de sözlü hakaretleri başladı. Evde her an bitmek tükenmek bilmeyen kavgalar oluyor, babam bizleri ölümle tehdit ediyordu. Annemiz onu aile terapistine gitmeye ikna etti. Babamızın psikolojisi bozulduğu için antidepresan hapları kullanmaya başladı. Hapları kullandıktan sonra bizlere ve anneme birazcık da olsa iyi davranmaya başlamıştı. Ancak hapları almadığı zamanlarda içip bizlere hakaret ediyordu. Annem hem sözlü hem de fiziksel şiddete maruz kalıyordu. Annemize meme kanseri teşhisi konulduğunda babamız 'erkek gibi olacaksın iğrenç' dedi" diye yanıtladılar.

POLİS 'SOL DERNEKLERE GİDİN' DEDİ

Sohbet koyulaşırken, annelerinin boşanma davası açtığını, bu davanın devam ettiğini öğrendik. "Ölüm tehditleri sonrasında polise gittik, ancak polis boşanma sürecini başlatmanız durumunda babanız annenizi öldürecek diyerek 'en iyisi barışın' dedi. Biz karşı çıktığımızda ise sol derneklere, sol partilere gitmemizi, onların bize yardımcı olacağını söyledi" dediler. Bu anlatılanların benzer olaylarla karşılaşsak da birkez daha şaşkınlığımızı gizleyemiyoruz.

Sohbet devam ederken kızkardeşlerin telefonu çaldı. Telefonun diğer ucunda kızların annesi, "Saat çok geç oldu kızım, hadi eve gelin" dedi. Hepimiz saatlerimize baktık, gerçekten de zaman hızla akıp gitmiş.

BİR KEZ DAHA ANLADIK

Yeni tanıştığımız bu kız kardeşlerimiz, yaşadıkları zorluklara ve ataerkil baskılara karşı mücadeleleri seçmişler. Annelerine destek olabilmek için üniversiteye gitmek yerine çalışmayı tercih etmişler. "Ekonomik olarak babamıza bağlı kalmak istemedik" dediler, "Zaten bizim okumamızı da istemiyordu. Annem hep bize destek oldu. Şimdi biz de ona destek olacağız."

Biz bu sohbetle, sağlıkta, yargıda ve birçok alanda izledikleri politikalarla kadınlara bunca sorun yaşatanlara mutlaka 'Hayır' dememiz gerektiğini bir kez daha ve daha iyi anladık.

Biliyoruz ki daha konuşulacak çok şey var. Ama gitmeleri gerekiyor. Vedalaşırken, en kısa zamanda anneleriyle de tanışmak istediğimizi söyledik.

Korkulan anket sonucu!

Sevgi ATMACA
Alibeyköy / İstanbul

Kadınlar olarak, referandum çalışmaları kapsamında Alibeyköy yerelinde bir anket çalışması yapmaya karar verdik. Anketin kuralları şu şekilde belirlendi:

1. Kadınlara yapılacak, çünkü referandumun belirleyicisi yine kadınlar olacak
2. Toplamda 100 kararsız kadın hedeflendi
3. Anket formuna isim yazılmayacaktı
4. Kadının başında bekleyerek değil de daha sonra alınmak üzere verilerek yapılacak, üzerinde düşünmesi için zaman verilecekti.

Aslında amacımız 100 kadından kaç 'evet' kaç 'hayır' diyor saptaması yapmak değildi. Zira bu işi her gün profesyonelce yapan kuruluşlar vardı. Bizim asıl amacımız basit, yalın ve anlaşılır bir dilde hazırlanan 10 soruluk bir anket formu ile kadınların neye evet neye hayır dediğini sorgulamasını, maddeleri okumadan karar vermemesini sağlamaktı. İster evet, ister hayır desin; ama okusun, bilsin.

İki haftalık süreden sonra anketlerin değerlendirilmesi için bir araya geldik. Karşılaştığımız ortak sonuç şu oldu; insanlarda büyük bir korku ve sindirilmişlik var. Aralarında net bir şekilde evet ve hayır diyenler elbette olmuş, ama büyük çoğunluk ismini bile yazmayacağı bir kâğıdı işaretlemeye bile korkmuş. Komşusuna, arkadaşına bile güveni yok yani. Eskiden başımıza bir iş gelse, aile bireylerimizden ziyade ilk kapı komşumuza koşarken, ne ara başımıza iş getiren kişinin komşumuz olduğunu düşünecek hale gelmiştik...

Ya rengimi belli edersem, ya komşum beni ispiyonlarsa gibi kaygıların ortaya çıkardığı bu manzara bizi çok üzdü.

Korkunun bu kadar hakim olduğu bir ortamda daha çok uğraşmamız gerektiğini düşünerek daha çok asıldık çalışmalara. Kadınların büyük çoğunluğu anket formunu yanıtlamadan bize iade etmiş olsa da, en azından okudular ve belki de sandığa gidecekleri zaman bir kez daha düşüncelerini sağladık diye umuyoruz.

Siz mi bize alıştınız biz mi size bilemedim!

Türkan KOTANKIRAN

Hedil, Suriye'nin Halep kentinden 4 yıl önce gelmiş Türkiye'ye. Çalıştığı kuaförde tanıştık kendisiyle. Gelenleri güler yüzle karşılayan Hedil'le sohbet etmek o çok az Türkçe bildiği biz ise Arapça bilmediğimiz için pek mümkün olmadı. Bir keresinde telefonuna indirdiği bir programla anlaşmaya çalıştık; o Arapça yazdı, yazı Türkçe'ye çevrildi. O çevrilere bakıp konuşmaya çalıştık ama bu da çok zor oldu. Bu duruma bir son vermek için Arapça bilen Leyla arkadaşımızla gittik Hedil'in yanına. O Arapça konuştu, biz Türkçe yazdık. Hedil'in mülteci hayatını kendi dilinden aktarıyoruz size.

İYİ BİR YAŞAM VE İŞ UMUDUYLA...

Liseyi bitirdim ancak eğitimimi tamamlayamadım. 25 yaşında evlendim. Zor ve sıkıntılı bir evlilikti, 9 yıl sürdü. Üç kız çocuğum oldu. Mahkeme kararıyla çocuklarımı görüp, evime getiriyordum. Boşandıktan sonra bir arkadaşımın bir araya gelerek bir güzellik salonu açtık. Hayatım iyiye giderken ülkemde savaş çıktı. Her şeyi geride bıraktık. Vatanımızı, tüm değerli şeyleri bıraktık. Eski eşim çocuklarımızı da alarak Dubai'ye gitti. Erkek kardeşim, annem, iki kız kardeşim, yeğenim ve ben Türkiye'ye sığındık, çocuklarımızla da iletişimim koptu. Tam dört yıldır çocuklarımı göremiyorum.

Burada meçhul bir geleceğe saplandık. Zor bir yaşam başladı. Erkek kardeşim eczacıydı, Türkiye'yi terk etti. Çünkü Suriyeli sığınanlara yönelik fazla sömürü vardı, dayanamadı geri gitti. Şimdilik zor koşullarda 4 kadın olarak yaşamaya devam ediyoruz. Üç kız kardeşiz, hepimiz çalışıyoruz. Kardeşlerim tekstilde çalışıyor, öğretmenlik yapıyor, ben de kuaför olarak devam ediyorum. Her birimiz yaklaşık bin lira alıyoruz, annemize veriyoruz, o da harcamaları yapıyor. Bazen yetiyor bazen yetmiyor, çünkü eşyalarımız yok, parça parça onları da alıyoruz. Türkiye çok pahalı bir ülke. Bizim Suriye'deki hayat standartlarımız oldukça yüksekti, hayat daha ucuzdu. Burada geçinip gidiyoruz işte...

İlkin Kilis'e gelmiştik. İstanbul'a ise 8 ay önce geldik. Daha iyi bir yaşam ve iş bulma umuduyla... Bir ev tuttuk, ev sahibi daha önce gelen elektrik borcunu bize ödetmek istedi. Kabul etmedik, başka ev bulduk. Şimdiki ev sahibimiz iyi. Komşularımızdan çekindiğimiz için ilişkilerimiz pek yok. Bazı insanlar bizim mecburiyetimizi kullanıyor. Suriyelilere yardım kurumları mevcutmuş, ben bir türlü ulaşamadım.

Eğitim, sağlık hizmetlerinden faydalanabileceğimiz bir tanıtım kartımız var. İlaçları ücret ödeyerek alıyoruz. Devlet hastanelerine ücretsiz gidebiliyoruz. Asıl sıkıntımız Türkçe bilmememiz. Hastaneye giderken zorlanıyoruz, dertlerimizi anlatamıyoruz. Doktor ve hemşirelerin dediklerini anlamıyoruz. Parası olanlar Fatih'te bulunan özel bir hastaneye gidiyor. Oradaki personelin çoğu Suriyeli. Orada daha rahat tedavi olduklarını söylüyor gidenler.

KİMSE ÜLKESİNİ BIRAKMAK İSTEMEZ

Rüyalarımda doğduğum yeri, çocuklarımı, ailemi, özlediğim yerleri görüyorum, fakat birçok şeyi unutmak istediğim rüyalarımı hatırlamak istemiyorum.

Savaştan dolayı mecburen Türkiye'ye geldik. Türkiyeliler bizi kabul etti mi diyecek olursanız şöyle diyeyim, işyerine gelenlerin bazıları benim Suriyeli olduğumu fark edince samimi davranıyor, bazıları ise işverenime benim de duyacağım şekilde bunun burada ne işi var gibi sözler sarf ediyor. Ben o zaman ya arkamı dönüyorum ya da duymamış gibi davranıyorum. Herkesin bilmesini isterim ki, kimse kendi ülkesini, doğup büyüdüğü yeri bırakmak istemez. Her şey yoluna girdiğinde herkes ülkesine dönmek isteyecektir. Biz komşuyuz, zor zamanlarımızda birbirimize yardımcı olmamız gerekiyor. Biraz empati kurulursa zor zamanları daha rahat atlatacağımıza inanıyorum. Burada kaldığımız sürece buraya uyum sağlamak zorundayız. Önceleri çok zordu, şimdi siz mi bize yoksa biz mi size alıştık bilemedim ama alıştık.

15 yaşında mülteci bir işçi; Emine

Hasret KANAT
Kağıthane / İstanbul

Bir akşam vakti gittik Emine'nin evine. Karanlıkta ürktücü ara sokaklardan geçerek, Çağlayan'ın eski evlerinden birine vardık. Arkadaşım Saime'yle tanışıklığı vardı Emine'nin, hemen içeriye buyur etti bizi. Biz oturur oturmaz da kahve yapmaya girişti Emine. Kahveler gelince sohbet de başladı.

Suriyeli Emine ve ailesi, iki yıl önce savaştan kaçarak gelmiş buraya. Önce babası gelmiş, ardından Halep'te kalan ailesini getirmiş; Gaziantep üzerinden Çağlayan'a... Suriye'de kendi tekstil atölyeleri ve evleri olduğunu söylüyor Emine. Annesi ise hep güleç bir yüzle bakıyor bize ama pek konuşmuyor.

Emine'nin ağabeyini IŞİD öldürmüş. Evleri bombalanmış. Yaşadıkları için şükrediyorlar. Bir harabeyken uğraşp oturulacak hale getirdikleri ev için 850 lira kira ödüyorlar. Evdeki dört kişinin (Emine, erkek kardeşi, annesi ve babası) çalışmasıyla ancak hayatlarını idame ettiriyorlar. Annesi Suriye'de yaptığı kuaförlük işini evde yapmaya çalışıyor. Aynı zamanda Emine'nin çalıştığı taş dizimi atölyesinden eve iş alıyor.

Emine 15 yaşında, Çağlayan'da taş dizimi yaptığı atölyede uzun saatler çalışıyor. Günde 600 adet taş çıkartıyormuş. Bir yaş küçük kardeşi ise tekstilde ütücü. Diğer iki kardeşten biri 5. sınıfa gitmesi gerekirken 3. sınıfa gidiyor. En küçük kardeş de annesiyle kalıyor.

Emine 11 yaşında okulu bırakmış. Suriye'de de kendi işlerinde çalışıyormuş. Emine'nin telefonundan gösterdiği Suriye fotoğraflarıyla hüzünleniyorlar. Eski halleriyle bugünkü arasındaki farkı anlatıyorlar.

Bundan önce çalıştığı işleri hep kendisi bırakmış Emine, çok ucuza çalıştırıldığı için. Tekstil atölyelerinde ortacılık yapmış ilk bir yıl. Haftalık çalıştığı bir işte 40 lira vermişler, Emine de patronun suratına atmış parayı çıkmış. Son bulduğu bu işte ise arkadaşlarını çok seviyor. Bütün arkadaşları Diyarbakırlıymış. Orayı görmeyi çok istediğini söylüyor.

İlk geldiklerinde Çağlayan'da biri küfür etmiş, "Ne işiniz var burada, burası bizim, sizin değil" diye. Önceleri çok dokunan bu duruma sonraları kulak asmamaya başlamışlar. Bu insanların sadece kötü olduklarını söyleyebiliyorlar.

Sadece yaşamak için 4 kişinin çalıştığı 6 kişilik bu ailede yoksulluk hayalleri bile sınırlıyor. Henüz 15 yaşındaki Emine'nin şimdilik tek hayali modelist olmak, taş dizim için model çıkarmak istiyor.

Hazırlayan: Lili Can

İzlanda'da eşit ücret zorunluluğu geliyor

2017 8 Martı önemli kılan olaylardan biri İzlanda hükümetinin kadın erkek ücret eşitsizliğini 2022'ye kadar bitireceğine dair söz vermesi oldu. Bu sözünü tutabilirse, İzlanda, kadınların uğruna yıllardır büyük mücadeleler verdiği eşit ücret ilkesinin geçerli olduğu dünyadaki az sayıdaki ülkelerden biri olacak. Hükümetin çıkardığı yeni yasayla birlikte artık 25 ve üzeri işçi çalıştıran şirketler, ücret eşitliğini sağladıklarına dair bir sertifika bulundurmaya zorunda. Şirketlerden cinsiyet, cinsel eğilim, etnisite, ırk farkı gözetmeksizin tüm çalışanlarına eşit ücret verdiğini kanıtlamaları istenecek.

İzlanda'daki kadınlar 1975 yılından beri her 24 Ekim'de erkeklerden daha düşük ücret aldıkları için greve çıkıyorlar. Bu sene 24 Ekim günü öğleden sonra saat 14:38'de greve çıktılar, çünkü sendikalara ve kadın örgütlerine göre, her 8 saatlik işgününde bu saatte sonra ücretsiz çalışıyorlar. 2005'te bu saat 14.08'di, 2008'de ise 14.25. Yıllar içerisinde ücretli çalıştıkları dakikalar artsa da tam bir eşitlik sağlanamamıştı. Hükümet söz verdi vermesine ancak, iş yine de sendikalar ve kadın örgütlerinin bu sözün takipçisi olmalarına bakıyor. Biz de İzlandalı kadınların 42 yıllık mücadelesini ve dakika dakika kazandıkları ücret eşitliğini kutluyor ve darısı başımıza diyoruz.

KÜBA'DA DOĞUM YAPAN KADINLARI KORUYAN YASALAR

GEÇTİĞİMİZ ay Küba'da çalışan kadınların doğum ve anelik haklarıyla ilgili yasal bir düzenleme yapıldı. Nüfusun yaşlanmasını önlemek ve kadınları doğum yapmaya teşvik etmek için yapılan düzenlemeye göre, kadınları doğuma teşvik ederken, işyeri ile bağı koparılmayacak. Kadın doğum öncesi ve sonrası iznini kullandıktan sonra ve çocuğu bir yaşına gelmeden işe dönerse, hem normal ücretini hem de doğum yardımını alabilecek. Ayrıca, daha önce sadece babalara verilen bakım izni ve ücretin yüzde 60'ı kadar sosyal güvenlik yardımı, çalışan büyükanne ya da büyükbabalara da verilecek. Bu doğum yardımları ülkedeki asgari ücretten az olamayacak. Eğer anne farklı işlerden iki ayrı ücret alıyorsa, verilen yardım her

bir işyerindeki saatleri oranında olacak.

Yapılan düzenleme ayrıca çocuk bakım merkezleri ve yarı zamanlı okullarına iki ya da daha fazla çocuğunu kaydeden anneler için yeni bir ödeme sistemi sağlıyor. İki çocuklu anneler için yarı yarıya ödeme yapacak, eğer iki çocuktan fazla ise üçüncü ve diğer çocuklar için hiçbir ödeme yapmayacak. İkiz ya da tek seferde daha fazla çocuk dünyaya getirmiş anneler ise ödemedi tamamen muaf tutulacak. Kamuda değil de kendi işinde çalışan ve 17 yaşından küçük iki ya da daha fazla çocukları olan kadınlar yüzde 50 oranında vergi indiriminden faydalanacak. Aynı zamanda, 'çocuk bakım asistanlığı' ve 'hasta, yaşlı ve engelli bakıcılığı' yapan kişilere vergi indirimi sağlanacak.

İTALYA'DA KADIN HAKLARI: KAĞIT ÜZERİNDE ÇOK, UYGULAMADA YOK

İTALYA'da tartışılan yeni bir yasa tasarısına göre, regl dönemini ağırlı geçiren işçi kadınlar ayda 3 gün ücretli izin kullanabilecek. Ancak düzenlemenin kağıt üzerinde kalabileceğine dair kaygılar da var.

Genel olarak bakıldığında İtalya yasaları çalışan kadınların yanında görünüyor. Örneğin, hem patronlar hem de işçi-

ler için 5 aylık ücretli doğum izni zorunlu, yani şirketler bu izni vermek zorunda olduğu gibi kadınlar da bunu kullanmak zorunda. Bu süreçte kadınlar ücretlerinin yüzde 80'ini alıyor. Tercihe bağlı ekstra 6 ay daha izin kullanmak isteyenler ücretlerinin yüzde 30'unu alabiliyor. Fakat uygulamaya bakıldığında kadınların işgücüne katılımda Avrupa ül-

keleri içinde en düşük oran İtalya'da.

Yasak olsa bile hamile kadınların dörtte biri çocuk doğurduktan hemen sonra işten çıkarılıyor. Hal böyleyken ücretli regl izni şirketlere yaptırım uygulanmaksızın yasalassa, kadınlar için sadece kağıt üzerinde bir hak olarak kalma tehlikesi taşıyor.

Gıda paketlerinin üstünde yazan bu şeyler de ne?

Alev ERKAN
Diyetisyen

Kimileri için paketli gıda denildiğinde akla sadece abur cubur geliyor. Ancak hayatımızın her yerinde olan bu paketli gıdalara, yemeklerde kullanılan salça, margarin, harç ve sosların tümü dahil. Bu da evde yapılan yemeklerin de içeriğinde de paketlenmiş gıda bulunduğunu gösteriyor. Bu nedenle hazır besinlerin etiketini okumak sağlıklı beslenmek açısından çok önemli. Etiketleri doğru okumak, hipertansiyon, diyabet, obezite gibi sağlık sorunlarından koruyor; zaten sağlık sorunu olan kişilerin hastalıklarını olumsuz etkileyecek bir beslenme şeklinden uzaklaşmasını sağlıyor.

Hadî öğrenmeye başlayalım:

BESİN ETİKETLERİNDE BUNLARA DİKKAT!

■ **Yüzde işareti:** Genellikle '%Günlük Değer', '%GD', '%RDA', '% Daily Value' veya sadece '%' olarak yer alan yüzde işareti, satın aldığınız bir ürünün değeri (örneğin kalsiyum) günlük ortalama ihtiyacın ne kadarını karşıladığını gösteriyor.

■ **Glüten içerir:** Buğdayda bulunan bir protein türü olan glüten, başta çölyak olmak üzere, bazı kişilerde hassasiyete yol açarak, sindirim ve emilim problemlerine neden olabiliyor. Eğer böyle bir rahatsızlığınız varsa bu ibareye çok dikkat edin.

■ **Laktoz içerir:** Süt ve süt ürünlerinde yer alan bir karbonhidrat olan laktoz, bazı kişilerde şişkinlik, gaz, ishal, kabızlık gibi rahatsızlıklara yol açabildiğinden kişilerin etiketteki bu ibareye dikkat etmesi gerekiyor.

DOĞRU PORSİYON MİKTARI İÇİN

GENELLİKLE birçok besin etiketinde "100 gramda" ve "1 porsiyon" ibareleri yer alıyor. Bu iki ibare ürünün kaç porsiyon olduğunu bilmek ve ona göre tüketmek için önemli. Örneğin; tuzlu bir bisküvinin etiketinde, 100 gram içeriğindeki tuz belirtiliyor ve siz bunun günlük tuz alım miktarına uygun olduğunu düşünüyorsunuz. Ama bu bisküvinin paketi 200 gramsa ve tamamını yediyseniz, ihtiyacınızın iki katı kadar tuz almış oluyorsunuz.

KALORİ KONTROLÜ İÇİN ETİKETTE NEYE BAKMALI?

ARAŞTIRMALAR gösteriyor ki besinleri satın alırken kalori kontrolü yapanlar gün içinde daha az kalori alıyor ve daha sağlıklı besleniyor. Peki, nasıl kalori kontrolü yapacaksınız?

Örneğin; 100 kalorilik bir mini kekten 3 tane yerseniz bir akşam yemeğine eş kalori alırsınız!

Üzerine 'light' ibaresi olan gıdaları da 'amaan, nasılsa az kalorili' diyerek abartmayın. Çünkü light ürün olması onun kalori içermediği ve sınırsız tüketilebileceği anlamına gelmiyor. Unutmayın: Kontrolsüz tüketim=Gereksiz enerji alımı.

ETİKETTE BUNLAR VARSA AZ TÜKETİN

■ **Doymuş Yağ:** Fazla doymuş yağ alımı, kalp ve damar hastalıkları, obezite ve kanser riskini artırıyor. Bu nedenle 1 paket üründe 1 gramdan daha az doymuş yağ olması gerekiyor.

■ **Trans Yağ:** Trans yağ kalp damar hastalıklarını tetikliyor. Alınan ürünlerin trans yağ içermemesine veya 1 paketinde en fazla 0,5 gram içermesine dikkat edin.

■ **Kolesterol:** Kalp-damar sağlığı için ürünlerdeki kolesterol miktarının da minimum düzeyde olması gerekiyor. Bunun için paketinde 20 mg'dan daha az kolesterol içeren gıdaları tercih edin.

■ **Tuz:** Paketli gıdaların 100 gramında 1,25 gramdan fazla tuz içermemesi gerekiyor. Fazla tuz alımı; yüksek tansiyon, kalp hastalıkları, felç, mide-bağırsak hastalıkları, kanser gibi kronik hastalıklara neden olabiliyor.

■ **Sodyum (Na):** Tuzun bir bileşeni olan sodyum, başta hipertansiyon olmak üzere damar ve böbrek sağlığı üzerinde olumsuz etkiler bırakıyor. Özellikle fazla tuz içeren kraker, tuzlu bisküviler, salça, zeytin, fazla tuz eklenmiş ekmekler, turşu, konserveler gibi salamurla gıdalar fazla sodyum içeriyor.

Aman dikkat! Tuz tüketiminde günlük olarak 5 gramı (1 tepeleme çay kaşığı) geçmeyin. Yani paketli gıdalarda 100 kalori başına 120 mg'dan fazla sodyum içeren ürünleri tüketmeyin!

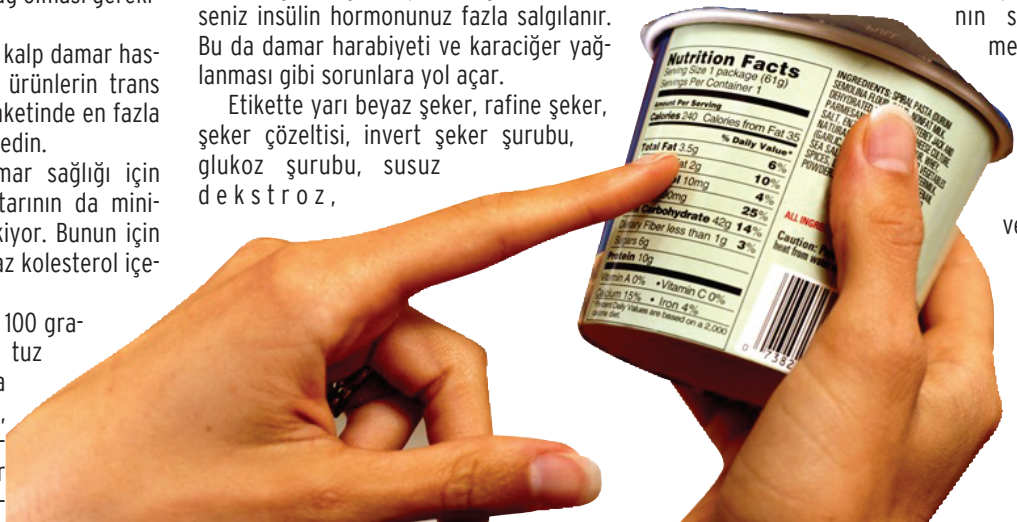
■ **Şeker:** Paketli bir ürünün her porsiyonunda en fazla 9 gram şeker bulunması gerekiyor. Şeker içeren gıdaları çok sık tüketirseniz insülin hormonunuz fazla salgılanır. Bu da damar harabiyeti ve karaciğer yağlanması gibi sorunlara yol açar.

Etiketle yarı beyaz şeker, rafine şeker, şeker çözeltisi, invert şeker şurubu, glukoz şurubu, susuz dekstroz,

fruktoz şurubu, mısır şurubu, maltoz şurubu ve ham kamış şekeri gibi ibareler de o üründe şeker olduğunu gösterir.

Kutu içeceklerin de şeker ilaveli olduğunu ve abartıldığında alınması gereken günlük şeker miktarının çok üstüne çıkılmasına neden olabileceğini unutmamak gerekiyor.

Örneğin sodanın sade ve meyve sularının "yüzde 100 doğal" ve "şeker ilavesiz" ibareli olmasına dikkat edin!

Gebeler, küçük çocuklar, tansiyon hastaları ETİKETTE BU İBARE VARSA, O PAKETİ BIRAKIN!

ETİKETTE MSG diye geçen Monosodyumglutamat içerikli ürünleri gebe, emziki, çocuk ve yüksek tansiyon, kalp hastalıkları, felç, mide-bağırsak hastalıkları, böbrek hastalıkları ve kanser gibi kronik sağlık sorunları olan kişiler kesinlikle tüketmemeli!

Umutla, kararlılıkla ve haklılığımızı bilerek hep birlikte direneceğiz

Müslüme YILDIRIM ÇINAR
Ankara

7 Şubat'ta güne yine öğretmen olarak başlamıştım. Derslere girerek ertesi günün planlamasını öğrencilerimle birlikte yapmıştım. Ertesi gün kurul toplantısı olduğundan dolayı üç ders yapılacak diye öğrencilerime yanlarına sadece kalem ve boyalarını almalarını söylemiştim. 'Etkinlikler yapıp oyunlar oynarız' diye... Günü öğrencilerimin sevinç çığlıkları ile yine bir öğretmen olarak tamamlamıştım... 8 Şubat 2017'de ise ne gidecek okulum ne de ders anlatacak öğretmenlerim vardı. İhraç edilmiştim... 686 sayılı KHK ile tüm haklarım hiçbir savunma hakkı verilmeden elimden alındı. Sanırım o günün yaşamım boyunca unutamayacak ve birkaç saat içinde evimin nasıl dolup taşıdığı, gelen dostların yüzündeki üzüntü, şaşkınlık ve endişeyi yüreğimin bir tarafında tutacağım.

ÖRGÜTLÜ OLMANIN ÖNEMİNİ GÖRDÜM

Beni işimden, aşk ile yaptığım öğretmenlik mesleğinden ihraç etmiş olabilirlerdi ama biriktirdiğim dostlarımdan, bir şekilde hayatına dokunduğum insanların gönüllerinden ihraç etmeyi başaramadılar. Aksine daha kuvvetli bağlar ördük aramıza, sınıksız kenetlendik birbirimize. Örgütlü olmanın önemini gördüm; arkanızda size maddi ve manevi her türlü desteği veren bir sendikanızın olması bu süreçte ayakta kalabilmeniz belki de en önemli dayanağıydı. Zaman geçtikçe bunu çok daha iyi anladım. Yalnız değildik. Bu öylesine önemli bir şey ki bu süreçte...

SÖYLEMESİ KOLAY, YAŞANMASI ZOR ŞEYLER...

Öyle bir süreç ki bu yaşanan ne olduğunu bilen kimse

yok. Hakkımdaki suçlamayı ve neden ihraç edildiğimi öğrenmek istiyordum, muhatap yok. İç hukuk yollarını 'komisyon kuracağız' diye kapatmışlar. Sadece 'bekle' diyorlar, bu insanların nasıl geçeceklerini ne yiyeceklerini hesaplamadan. Sadece bekle... Yurt dışına çıkmayı engelleyerek, başka bir yerde çalışmanı da müfettiş ya da zabıta tacizleri ile zorlaştırarak bekle. Yani ülkede kal, sürün ve öl. Söylenmesi ne kadar kolay yaşanması nasıl da zor.

HİÇ 'ÜMİTSİZ' OLMADIM

Mesleğimin elimden alınmasının üzerinden yaklaşık elli gün geçti. Pek çok olumsuz duyguyu tattım bu elli günde. Üzüntü, öfke, hayal kırıklığı, mutsuzluk... Ancak tek biri yanıma yaklaşmadı hiç; o da ümitsizlik. Haklı olduğumu o kadar iyi biliyor ve buna inanıyorum ki en kötü anlarımda bile ümitsizliğe düşmedim hiç. Bunda elbette ailemin, eşimin, can dostlarımla ve sendikamın katkısı yadsınmaz. Bir gün işimi geri alacağımı ve bana bunu yaşatanlarla hesaplaşacağımı biliyorum. Ve o güne kadar dimdik ayakta kalıp, sonuna kadar hukuk mücadelemi sürdüreceğim.

BİZLER ÇOCUKLARI, HAYALLERİ, UMUTLARI OLAN İNSANLARIZ

Sadece sayılardan oluşmuyoruz biz... İnsanız. Çocukları, hayalleri, umutları olan; hayatın tam da ortasında bulunan, "Önce Allah'a sonra size emanet hocam" diye en kıymetlilerinizi teslim ettiğiniz, okula eşyalarınızı toplamak için gittiğimde koşarak kucağıma "Öğretmenim!" çığlığıyla atılan, kendi çocuklarının yüzünde gördüğüm ve yüreğimden hiç çıkmayacak olan aynı duygu ile ağlamaktan şişmiş gözleri, minicik elleri ve kocaman yürekleriyle bana sarılan, öpen koklayan ve "Direneceğiz öğretmenim" diyen öğrencilerimin öğretmeniyiz biz. Evet, çok doğru... Umutla, kararlılıkla ve haklılığımızı bilerek hep birlikte "DİRENECEĞİZ!"

Erkeklerin işlerine nasıl gelirse...

Ben küçük bir fabrikada sekreter olarak çalışıyorum. Sekreterim diyorum, ama her özel işyerinde olduğu gibi burada da yalnızca 'sekreterlik' görevini yapmıyorum. Yeri geliyor malzeme siparişi veriyor, yeri geliyor baretimi takıp kamyoncu beylerle malzeme sayıyorum. Ki bundan da gayet memnunum, zira bir odaya kapanıp oturacak bir kişiliğim pek yok. Bir çocuğum var, yeri geldiğinde hatırlatılıyor bu bana. İşlerine gelmeyince ise benim 'evli, çocuklu bir kadın' olduğum unutuluyor. Fazladan iş yaptıracakları zaman "Kadınlar da artık her işi yapıyor" deyip, muhabbet arasında eşlerine nasıl da iş yaptıklarından övgüyle bahsedip; çocuğum rahatsızlandığında ise "Eşin izin alsın, baksın yahu artık erkek kadın işi mi var?" deyiveriyorlar. Yani nasıl işlerine gelirse...

Bazen iş görüşmesine gelen mühendisler, satışçılar, kaynakçılar ya da malzeme getiren kamyon şoförleri oluyor, adres için arayan. Zaman zaman şununla karşılaşıyorum; "Abla orada bir güvenlik falan, daha yetkili biri yok mu tarif ediversin." Yok kardeşim yok, bana kaldın, nereye dersem oraya geleceksin bir zahmet! Bir gün mühendisin birini iş görüşmesine davet etmek için aradım. İsrarla başka birini istedi, ısrarla vermedim. Neden vereyim, altı üstü petrolü geçtikten 10 metre sonra sağa dönecekti, karşısına çıkan köprüden de sağa dönüp yokuşun sonunda tabelamızı görecekti. Petrolden sonra sağa dönmediği gibi, dümdüz gidip bir de ileriden ısrarla u dönüşü yapmıyordu. Bulamayınca mecburen yaptı. Benimle konuşurken de boyuna arabayı durdurup 'bir erkek' bulup tarifi teyit alıyordu. Bu tarif trajik ve sinir bozucu bir şekilde sürdü ve nihayetinde işyerini buldu.

Aslında bununla sürekli karşılaşıyoruz, yolda, yavaş giden bir araç trafiği yavaşlatıldığında erkeklerin ilk tepkisi "Bak bak kesin kadın ha" olmuyor mu? Erkekse "Lan ne karı gibi sürüyorsun" demiyorlar mı?

Biz bu baskıyı, aşağılanmayı, ayrımcılığı, cinsiyetçiliği aşarız aşmamasına, yok ederiz etmesine ama insan iki çift laf etmeyince yeri geldiğinde, içinde kalyor değil mi? Bunu aşmanın yolu daha çok meydanlara çıkmakta, her ayrımcılığa ses çıkarıp izin vermemekte, susmamakta. Nasıl ki birbirimizden güç aldığımızda aşamadığımız hiçbir engel olmuyor, bunları aşarken de kadınlar vardır diyebilmek için, evde tek bir kadın dahi bırakmamalıyız; girmedikimiz, bulunmadığımız tek bir yer kalmamalı ki artık bunu kabullendirip ağızlarına da, zihniyetlerine de bir ayar verebilelim.

Çünkü gücümüz birliğimizden gelir. Yani birleşe birleşe kazanırız, yani kırtuluş yok tek başına, ya hep beraber ya hiçbirimiz.

Sımcın /ANKARA

Kadınların mücadelesine inanıyorum

Ben Nazlı 32 yaşındayım. 17 yaşında evlendim, ilk dayağımı 15 günlük gelinken yedim, kaynanamdan. Sonra anne oldum, şimdi iki oğlum var. Kendimi bildim bileli hiç bitmedi yaşadığım sorunlar sıkıntılar. Eşim ve çocuklarımla başka bir şehre taşındık, dedim ki aile oluruz, hayatımız değişir ama olmadı. Yeni evimizde her sabah 6'da kalkıyordum sanki kaynanam bana sesleniyormuş gibi hissediyordum. Psikolojim öyle alt üst olmuştu ki... Eşimin sorumsuzlukları, dayağı, hakareti hiç bitmedi. Hiç unutmam; bir yakınımız karısını gece uykusunda öldürmüştü. Benim eşim de "Ben de seni öyle öldüreceğim" diye tehdit etmişti beni, geceleri sıçrayarak uyanırdım, bir bakardım ki başımda dikilmiş bekliyor. Son 6 yıldır, ailemin yaşadığı şehirde yaşıyoruz. Buraya gelmeyi hiç istemedim; ailemin yaşadıklarını öğrenmesini istemedim ama öğrendiler. Bir gün evdeki bir tartışmamızda parmağımı kırınca hem hastanede anladılar şiddet gördüğümü hem de annem anladı. Yediğim onca dayağa rağmen darp raporu almadım hiç. Neden dersiniz, korkudan. Ailem duyar da olaylar büyür diye.

BENİM GİBİ KADINLAR İÇİN BİR ŞEYLER YAPIYORUM

Şimdi ise bambaşka şeyler yaşıyorum. Yine bir şiddet sonrası çocuklarımı da alıp, annelerin yanına geldim. Sekiz aydır onlarla birlikteyiz. Bir gün annemle pazarda alışveriş yaparken bir şeyler dağıtan kadınlara denk geldim, meğer bizim mahallede bir kadın derneği varmış. Gittim tanıştım. Son 3 aydır derneğin her faaliyetinde varım. Burada annemle beraber okuma yazma öğreniyorum. Ama en önemlisi hayatım boyunca benim gibi kadınlar için bir şeyler yapmayı çok istemiştim, onu yapabildiğim için çok mutluyum. Boşanma davamı da açtım. Belki biraz uzun sürecekmis ama olsun, artık hiçbir şey eskisi gibi olmasın istiyorum.

Geçen kadın derneğinden arkadaşlarla bir kahvaltıya gittik, Kocaeli Demokrasi Girişiminin kahvaltısıydı. Hayatımda ilk kez bir topluluk önünde kürsüye çıkıp konuştum. Kendi yaşadıklarımı anlattım, çocuklarımın geleceğinden duyduğum endişeyi anlattım. Bizim oralarda olacak iş değil, büyüklerin karşısına çıkıp konuşmak, karşı durmak... Ama geçenlerde eşimin ailesi amcaları toplanıp beni geri dönmeye ikna etmek için geldiklerinde tutamadım kendimi. Merdivenleri bir inişim vardı, görmeniz lazım. Dikildim karşılarına, dedim gelmiyorum. Kardeşlerim engellemeye çalışınca onlara da dedim ki "Siz kadınlara ne zaman söz hakkı verdiniz ki?" Vermediler, hiçbir şey kolaylıkla elde edilmiyor onu anladım. Çocuklarımla babalarına benzemelerini istemiyorum. Bunun için uğraşıyorum, yarım bıraktığım hayallerimi tamamlamak için uğraşıyorum, kadınların mücadelesine inanıyorum.

Nazlı E. / KOCAELİ

Biliyoruz ki yalnız değiliz

Ben anneyim... Küçüküm var benim bakmaya doyamadığım, kıyamadığım boncuk gözlerinden bir damla yaşa dünyayı yakacağım... Acılara bürünmüş yüreğim, darmadağın hayat, alt üst olmuş dünyamız. Sanki suçluymuşum gibi saklanıyorum köşe bucak. Bir yanda iki melek, bir yanda nefret ve kin. Duygularım bile birbiriyle savaşırken ailem ne halde siz düşünün. Dile getirmeye korkuyor insan. Adı; tecavüz. Oysa bambaşka bir yanı var, yıkılan hayaller, dağıtılan yuvalar, çalınan gelecekler. 18 yaşında bir kızın kurduğu yuva hayali. O da isterdi anne olduğunda bebeğini alıp kundaklara sarıp gurur ve neşe ile törenler yapmak. Hem sevinci hem acıyı bir arada yaşamayı, torun denilen şeyin hem bu kadar acı hem de bu kadar tatlı olduğunu kime anlatabilirsin.

KIZLARIMI KORUMAK İSTERKEN...

Kızım, kınalı kuzum, boncuk gözlüm 8 ay boyunca saklamıştı benden ve herkesten, hoyrat ellerin onu incitip tehdit ettiğini, daha on sekizini bile doldurmadan nasıl kıydığını. Öğrendiğim gün ben yıkılmıştım. Ya o nasıl dayanmıştı bunca acıya. Neden söylememişti? Nasıl ve ne ile tehdit edilmişti bunu hâlâ da anlayabilmiş değilim. Tek düşünebildiğim şey bundan sonra onu nasıl dışarıdakilerin ve ailenin tepkilerinden koruyabileceğimdi. Bütün aileyi karşıma alarak kızımın safına geçmek zorundaydım, geçtim de. Kendi çocuklarım ve babası dışında bu olaydan kimseyi haberdar etmedim. Çünkü biliyordum ki her kafadan bir ses çıkacak. Neden, nasıl sorularıyla yavrumun zaten incinmiş yüreği her defasında biraz daha incinecekti. Öncelikli işim karakola gidip şikayette bulunmak oldu.

İlk iki kızımı baba baskısından koruyamamış, kurtuluş olarak yanlış evlilikler yapmalarına engel olamamıştım. Kendime söz vermişim küçüğümü hiç kimseye ezdirmeyecektim. Evdeki baskıdan korumuştum ama dışarıdaki tehlikeyi görememiş, koruyamamıştım. Kendimi suçlu hissediyordum. Adliyeden gelecek haber geciktikçe kahroluyordum.

Koskoca dünyada sadece ikimiz vardık, elimizden tutan kimse yoktu. Avukat kızkardeşim vardı ve ben ona bile söyleyememiştım. Her yerden elimizi çektik. Ama nereye kadar saklayabilirdik ki. Bir yol gösterenimiz bile yoktu.

BİR UMUDUMUZ VAR; DOSTLARIMIZ

Bir akşam çaresiz ve yorgun ağlayarak bilgisayarın başına geçtiğimde birden beynimde şimşekler çaktı. Benim dostlarım vardı ya, neden aklıma gelmediler ki. Bu düşünceler içinde Sevda Karaca'ya yazdığımında anladım ki yalnız değildim. Artık bir umudumuz vardı ve elimizden tutan dostlarımız. Tüm olumsuzluklara gözlerimizi ve kulaklarımızı kapattık. 18 Ekim'de minnacık bir yavruyu kucakımıza verdiklerinde ne ağlamayı ne de gülmeyi beceremeyip boş boş bakmıştım sadece. Bu nasıl bir duygudur anlatsam anlata-mam, kimse de anlayamaz. Bir haftalık koşuşturmadan sonra minnağımızı alıp eve geldik. Neden bir hafta dersenez, benim yavrumu hoyrat ellerden koruyamayan devlet, yavrumun yavrusunu korumaya almak istiyordu. Onu dokuz ay karında yüksünmeden taşıyan, acılar çekerek doğuran annesinden hem de. Eve geldiğimizde anladık ki tepkiler aile içinde de devam edecek. Ankara'ya büyük kızımın yanına gittik. Kızıma ve bebeğine sorgusuz sualsiz kucak açan tek aile ferdi oydu çünkü. Avukat Mehtap Okuyan, davanız açıldı diye aradığında sevincimden saatlerce ağladım.

Eşyamızı toplayıp güneyde bir şehir yerleşip bize zarar verebilecek her şeyden ve herkesten uzak yaşayacaktık ama hayallerimizi ertelemek zorunda kaldık. Şimdiki hayallerimizde minicik bir can daha var. Bu dünyada kötüler o kadar çok ki. Ama elimizden tutup bize destek olan dostlarımız da var. Biliyoruz ki yalnız değiliz. Ve biliyoruz ki kimsenin yaptığı kötülük yanına kâr kalmaz. Bizi bu yolda yalnız bırakmayacağınızı bildiğimiz için 5 Nisan 2017 Çarşamba günü saat:14.00'te Kartal Anadolu Adliyesindeki davamıza destek olmaya bütün kadınları bekliyoruz.

Nurten Aşık
Maltepe / İSTANBUL

Korkuya biat edecek miyiz?

Gülşah KAYA

Karanlık bir sokakta yürümekten korkuyoruz. Karanlık bir sokakta yürüyüp taciz edilmeden önce de; o sokakta yürüyüp tacize/tecavüze maruz kalanları duymadan önce de karanlık bir sokakta yürümekten korktuğumuzu biliyoruz. Çünkü karanlık bir sokakta yürüyenlerin yaşamışlıklarına dayanan o nasihatleri, nasihat edecek kadar dinledik: Birilerini korkuya sürükleyen bir "geçmiş" vardı ve biz de geleceğin "geçmiş"i olmamalıydık.

İşsiz kalmaktan, aç kalmaktan, birini kaybetmekten, şiddete uğramaktan, kanser olmaktan, ihraç edilmekten, gözaltına alınmaktan, sokak ortasında patlayan bir bombada ölmekten, dinden, bilimden, insandan, hayvandan, depremden, yalandan, yıldırdan, hatta belki bir sinekten ve daha pek çok şeyden de korkuyoruz. Bir kısmı tecrübelerimizden, ötekiler öğretilmiş.

Korkuyoruz evet; başımıza kötü bir şey gelmesinden yahut başına kötü şeyler gelmişler gibi olmaktan. Bu duygunun ayıplığı ya da doğallığını tartışmayacağım ancak bu sonucun bazen de bir sebep olma ihtimalini biraz irdelemek istiyorum.

KORKUTAN KORKMUYOR MU SANKİ?

Korkuyu doğuran, çoğu zaman, itiraz etme sonucu karşı karşıya kalınan baskı ve şiddet oluyor. Baskı ve şiddet gördükçe siniyoruz, biz sindikçe korku perçinleniyor. Birbirini besleyen bu mekanizma, korkutani muktedir yaparken korkanı itiraz edemez hale getiriyor. Sustukça baskı artıyor ve perçinlenen bu sefer de iktidar oluyor. İktidar güçlendikçe muhalif olsak da daralan sınırlar içerisinde itaat eder hale geliyoruz.

Örneğin; hava kararmadan evvel evde olma kuralına itiraz ediyoruz, şiddet ve tehditle karşılaşmıyoruz, sesimizi düşürdüğümüz kuralı koyanın sesi yükseliyor ve ikna olmamış olsak da biat ediyoruz. Bu durum devam ettikçe de hava kararmadan evvel evde olma kuralına tabi diğer kişiler de -baskıyla hiç karşılaşmamış olsalar dahi- biat eder, en azından sessiz kalır hale geliyor. Bu durum korkutan için daha kullanışlı oluyor, o güç harcama-dan geri kalanları da korkutmuş oluyor. Çünkü sen daha bir şeyi yapmadan karşına çıkan "aman ha" koca bir zincir olarak dolanıyor boynuna.

Bunun korkan açısından bir sonuç olduğuna şüphe yok. Fakat korkutanın korkuları için de bir sebep oluveriyor. Evet, korkutan da korkuyor. Bizim sebeplerimiz dışında bir sebepten, korkutamaktan korkuyor. Çünkü onu "korkutan" yapan bizim korkularımız. Öyleyse, korktuğunu ilk sallayacak olanın bizim korkularımızın tükenmesi durumu olduğunu o da biliyor. Korkutamadığı yerde gücünü ve iktidarını kaybedeceğini de... Hal böyleyken muktedir, gücünü kaybetmemek için baskıyı artırıyor, daha fazla sınır koyuyor ve daha fazla saldırıyor.

Örneğin; bir hak ihlaline itiraz ettiğimizde bizim haklarımızı da ihlal etmekle tehdit ediyor. Korkmayıp itiraza devam ettiğimizde aşama aşama önce şiddet uyguluyor, gözaltına alıyor, tutukluyor... İktidarını yitirmekten korktukça uzanan yeni korkular yaratıyor.

Hatırlayalım, iki sene önce sokağa çıkarken, met-

roya binerken, alışveriş merkezine giderken bir bombanın patlaması ihtimali gelir miydi aklımıza? Güle eğlene katıldığımız 8 Mart mitinglerinde hangimiz çocukları evde bırakmayı yahut kendimiz katılmamayı düşündük ki? Önce korkuyu yaratıp sonra korkmamız için kendisine biat etmemizi bekliyor. Buradan çıkacak "Korkuya biat edecek miyiz?" sorusunun cevabı hem kendi kişisel tarihimizde hem de birlikteliğimizde saklı.

YETER Kİ ELİN ELLERE KAVUŞSUN

Karanlık bir sokakta yürürken bana laf atanlara dönüp ilk cevap verişimde onun da ben-

den korktuğunu gördüğüm ilk 'an'ı da hatırlıyorum. Aldığım hazzı da. O adam benimle karşılaştıktan sonra bir daha aynı şeyi yapabilmemiş midir acaba? "Sokağa çıkamazsın" diye yasak koyanlara karşı on binlerimizin sokağa çıkıp verdiği cevabın iktidarda yarattığı suskunluğun hazzı da bundan farklı değildi.

Korkmak insana dair ve güçlü bir duygu fakat korkudan daha güçlü ve dönüştürücü bir his var: Cesaret. Korkuların üzerine gitmenin esasen korkuyu yaratmanın, yani iktidarın üzerine gitmek olduğunu görmemiz gerekiyor.

Karanlık bir sokakta yalnız başına yürümenin korkutmadığı bir gelecek yaratmak zorundayız. Bilmeliyiz ki kimse gelip bizi kurtarmayacak, biz kendimizi kurtaracağız. Korkudan özgürlüğe geçiş bir elin diğerine değmesinde saklı. İşte bu noktada Sennur Sezer bize sesleniyor:

Sabah Türküsü

Hey
Bir sabahın üç kapısı var göğe
Biri umut
Al umudu
Ver çocuğa büyütsün
Büyütsün de yürüsün

Hey hey
Bir sabahın üç kapısı var göğe
Biri emek
Ellerinde ışyan
İşit gitsin
Yol boyu
Yürüsün

Heyhey de hey
Bir sabahın üç kapısı var göğe
Biri korku
Çal yere.
Emek senin umut senin
Korku ne?
Yeter ki elin ellere kavuşsun

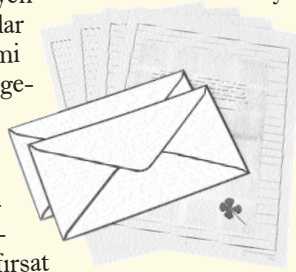

Sevdiğim çocuğun gözlerine bakmak gibiydi

O sabah uyandım ve bir gösteriye çıkacakmış gibi özenle, hevesle, mutlulukla hazırlandım. "Elde var bir" dedim, aynadaki yansıma gülümseyerek. Bu benim ilk 8 Mart'ımdı. Artık üniversiteli bir kadındım, yine de içimdeki heyecanı kontrol etmeyi beceremiyordum. Güneşli günlerin kana bulanması deneyimlemediğimiz bir şey değildi. Festivalimsi bu havanın kıyımaya dönüşebilme ihtimalinin verdiği korku ile o alanda yürümek için duyduğum sabırsızlık birbirine karışıyor ve bende bir mide bulantısını tetikliyordu. Bunu yenmemi sağlayan da yine o alandaki kadınlar oldu. Hiç tanıştırmadan nasıl da samimi olmuştuk. İsimler, unvanlar yok olmuş, geriye mosmor bir 'biz' kalmıştı.

Türkçe ve Kürtçe konuşmalar doluyordu meydana. Alana giren her kadın grubu gerçek bir coşkuyla selamlanıyordu. Güneş tepemizde gibiydi. Sıcaktan beziyorduk ama şikayet etmeye fırsat bulamadan çevremizdeki kadın coşkusu içimizi ısıtıyordu. Konuşmacılardan biri de "Bu ilk geri adım" diyerek sabah aynada gördüğüm gülümsememin haklılığını vurguladı. Tüm bu "Yaptım oldu" halinde yapamamışlardı, olmamıştı. Kadınları meydana çekmek için onların bu meşrulaştırılmış güç kullanımı bile işe yaramamıştı. Ve başka bir konuşmacı ise "Bugünün güneşi kadınların güzelliğinden" diyordu. O söyleyince durup çevreme bakıyor ve hak veriyordum. Kadınlar inadına daha güzel doğa inadına güneşli olmuştu sanki.

"Renklerin karanlıkta gözükmediği bilinen bir fizik yasasıdır, elimizden renkleri almaya çalışıyorlar" demişti Figen Yüksekdağ bir yazısında. Çökmeye çalışan karanlığa inat güneş arkamızda olduğunu fısıldamak ister gibi her bir rengin üzerinde parlıyordu ve herkesin rengini bulabildiği rengarenk bir alanı dolduruyorduk.

"5 Mart'ta Bakırköy'de olmak nasıl bir histi?" dersiniz, ben "Sevdiğim çocuğun gözlerine bakmak gibiydi" derim. O gün o alanda dururken dünyanın daha iyi bir yer olacağına inandım. "Güneş hâlâ böyle görkemli durabiliyorsa üzerimizde, güneşli günler çok da uzak olamaz" dedim kendime.

İnsanın bir şeye 'hayır' demek için bu kadar hevesli olması çok alışılmış bir durum değildi belki, ama işte tam da buradaydık. Bizler toplumun yarısıydık. Mülksüzlerdik, çapulculardık... Bizimle yine kavga etmeyi seçerlerse kazanma ihtimalleri yoktu. Çünkü biz yaratılmış yarısıydık. Yüzyıllarca itilip kalmış ve karşı koymayı öğrenmiştik. Bizi bu meydana döken şey de bu olmuştu. Kız kardeşlerimizle omuz omuza durup hep birlikte şarkılar söylüyor, halaylar çekiyor, sloganlar atıyorduk. Ataerkil terimlerle betimlenen güce inat çok güçlüydük. Tüm bu karanlığa inat aydınlık ve çevremizi saran çirkinliğe inat güzeldik. Biz kadındık, artık meydanlardaydık ve başka seçeneğe yoktu; Kazanacaktık.

Özge TAN
Sultangazi / İSTANBUL

Bu buluşmaya çok ihtiyacımız varmış

Merhaba sevgili kadın arkadaşlarım, ben iki çocuk annesi bir ev kadınıyım. Hayatım evde çocuk bakıp yemek, çamaşır, bulaşık, temizlikle geçiyordum ki mahallemizde 8 Mart kutlaması yapılacağını öğrendim. Ben de bu etkinliği düzenleyen arkadaşlarla çalışmalara katıldım.

Ve mahallemizde her kadını etkinliğe katmaya çalıştık birlikte. Başlangıçta üç kadındık ve hepimizin de evde büyük sorumlulukları vardı. Referandum öncesi olmasından dolayı işimiz oldukça zordu. Ama bizler bu etkinliği gerçekleştirebilmek için erken uyanık, geç yattık.

Günler çok kısaydı, çünkü bizler ev kadınıydık ve sorumluluklarımız çoktu. Küçük yaşta iki çocuğum var ve erkenden kalkıp onların ihtiyaçlarına yetişiyordum. Bulabildiğim her aralıkta da kadınlara ulaşip etkinliğimizi anlatarak onları da etkinliğe gelmeye ikna etmeliydim. Gittiğimiz kadınlar hem ülkede yaşananlardan hem de koca baskısından çekinerek bize endişeyle yaklaştılar. "Siyaset var mı, cemaat var mı, kimin işine yarar bu toplanma, kim bizi duyacak, ne gerek var?" gibi endişe dolu sorularla karşılaştık.

Benim gibi heyecanlananlar da vardı elbette, mahallemizin bir kadın derneği olsun diyenler de. Bunlar bize güç veriyordu. 8 Mart etkinlik günümüz geldiğinde çok heyecanlıydık. Coşkuyla, halaylarla, sohbetlerle etkinliğimizi gerçekleştirdik. Kadınlar sırayla söz aldı ve taleplerini sıraladı; kimi ücretsiz kreş istedi, kimi savaşların bitmesini... Başka bir kadın iş yerlerinde emek sömürüsünün, tacizin, küçük çocukların çalıştırılmasının son bulmasını istedi. Talepler elden ele dilden dile geçerken anladık ki mahallemizdeki kadınların böylesi bir buluşmaya çok ihtiyacı varmış. Etkinlik sonrasında görüştüğümüz kadınlar da aynı fikri paylaştı bizlerle...

Gülten YILDIZ / ÇORLU

Usanmadan yineliyoruz 'Ekmek ve Gül' talebimizi

Biz her dilden, her inançtan, her siyasi düşünceden ev kadınılarız. Gazi Mahallesi'nde Sosyal Hizmetler'e bağlı toplum merkezinde eğitimlere çocuklarımızla katılırdık. Kimimiz bebeğini arabasıyla getiriyordu... Başlarda çocuk odamız yoktu, çok zorlanıyorduk sonrasında onlara bir çocuk odası yaptık ve biz eğitim alırken aramızdan bir gönüllü arkadaşımız çocukların yanında kalıyordu. Aldığımız eğitimler; anne çocuk eğitimi, etkili iletişim, tiyatro, halk oyunları, resim, takı tasarımı, aşçılık gibi eğitimlerdi. Kadınların yaşam koşullarını doğallaştırıp tiyatro sahnesine taşıyor 8 Mart'ta etkinliklere katıyorduk. Aldığımız eğitimler bizi bilinçlendiriyordu, bakış açımızı derinleştiriyordu. Çok güzel dostluklar kurduk orada, 25 yıldır da devam ediyor dostluğumuz.

Görüşümüz ne olursa olsun özel günlerimizde dost sofrasında buluşuyoruz ve her yeni gün yeni arkadaşlar katarak devam ediyoruz yolumuza. Her 8 Mart'ta etkinlik düzenliyoruz. Bu yıl 8 Mart'ta da yine dayanışma içindeydik. Etkinliğimize tiyatro grubu, müzik grupları, dernek yöneticileri ve emekçi kadınlar geldi. Her kesimden kadınları buluşturduk. Her yıl olduğu gibi 8 Mart içimizde tohumları filizlendirdi. Yasak getirdikleri halde alanlara çıktık ve sözlerimizi haykırdık. İşte bu haykırışla biz, dünyaya emeği ile karışan kadınlar bıkmadan usanmadan yineliyoruz hep bir ağızdan sözümüzü: Ekmek ve Gül! Ekmek ve Gül!

Ayten UNAY
Sultangazi / İSTANBUL

Bu 8 Mart neden önemliydi?

Düşmanlığı değil kardeşliği, ümitsizliği değil umudu paylaşalım diye insanca bir yaşam eşit ve özgür bir gelecek talebi ile 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü için Alibeyköy'de kadınlarla bir araya geldik.

Artan iş cinayetleri ve ağır çalışma koşullarının yanı sıra Türk Metal Sendikası üyesi kadın işçilerin trafik kazasında hayatlarını kaybetmesi dolayısıyla da bu 8 Mart bizim için çok önemliydi. Üstelik bu dönem referandum ile karşı karşıya olduğumuz için gelen kadın arkadaşlarımıza neden 'hayır' dediğimizi anlatmamız gereken bir dönemdi.

Çocukların istismara uğradığı, ekmeğimizin her geçen gün küçüldüğü, yaşam alanlarımızın talan edildiği ve işsizliğin zirve yaptığı bu dönemde önümüze sürülen referandum sürecini değerlendirmek için de 8 Mart Emekçi Kadınlar Birliği olarak 'Hayır İnişiyatı'ni oluşturduk. Her arkadaşımız elinden geleni yaptı. Dövizler hazırlandı, şairler okundu, kadın koroları hayır şarkılarını seslendirdi.

Ülkemizin ve çocuklarımızın geleceği için her türlü teröre ve kadına yönelik şiddete karşı biz kadınlar azimli ve kararlı duruşumuzla, korkmadan ve yılmadan, haklarımızın tek bir kişiye teslim edilmesine hep birlikte hayır diyoruz.

Hülya AKDAĞ
Alibeyköy / İSTANBUL

Kadın oyunları birçok gerçeğe dayanıyor

Merhaba sevgili Ekmek ve Gül okurları. Biz Ko-caeli Üniversitesinden üç kadınız. Ekmek ve Gül atölyesi sayesinde tanışıp ve bir araya geldik. 8 Mart için ortak bir tiyatro oyunu hazırlayalım dedik. Dario Fo'nun 'Kadın Oyunları'nda karar kıldık. Oyunda 7 kadın hikayesi vardı ve biz de üç kadın yerine yedi kadınla oyuna çıkmak istiyorduk. Fakat kimse bu kadar kısa sürede oyun çıkartabileceğimize inanmadı ancak üç kadın elini taşın altına koydu ve bu işi başardık. Oynayacağımız oyunun bölüm hikayeleri Tecavüz, Uyanış ve Ulrike'ydı. Peki neden bu hikayeleri seçmiştik?

Ben bu oyunda 'Uyanış' hikayesiyle bir fabrika işçisini canlandırdım. Bu rolü seçmemin nedeni ise oynadığım kadının öyküsünün ücretsiz aile işçileri diye tanımlayabileceğimiz annelerimizin, ablalarımızın yani bizim hikayemiz olması. Bize çocukluğumuzdan beri empoze edilen cinsiyetçi iş bölümüne dikkat çekmek istedim. Oynadığım karakter bir sabah uyanıyor ve işe gitmesi gerektiğini hatırlıyor. Alelacele hazırlanmaya çalışırken evdeki sorumluluklarını yerine getirmeye çabalyor bir yandan. Fakat sonunda anlıyor ki o gün iş günü değil. Kadın günlük çalışma rutinine kendini öyle kaptırıyor ki tatil olduğu anca aklına geliyor.

Tecavüz hikayesinde rol alan Gizem Ulutaş arkadaşımız ise rolünü oynarken Özgecan'ı hatırladığını anlatıyor; "Bu rolü canlandırmak çok zordu. Tecavüze uğramış bir kadının duygularını anlayabilmek zor. Ama bu gerçekliği seyircilere göstermek istedim. Akşam okuldan işten eve giderken tedirginlik duyuyoruz. Benim bu rolü seçmemin nedeni ise yapabildiğim kadarıyla tecavüze uğramış bir kadının hissettiklerini yansıtmaktı. İstiyorum ki kadının sesini duyurmak bu oyunla bitmesin daha başka çalışmalar yapıp mücadeleyi büyütelim."

En son sahnelediğimiz oyunumuzu ise Elifsu Metinkale canlandırdı. İdama mahkum edilen Ulrike Mainhouf'un çığlıklarını duyurmaya çalıştı; "Ulrike'nin idama yakın günlerinde bile mücadele çığlıkları içerisinde olduğunu gösteren oyun hem bir kadının hem de bir gazetecinin yaşadıklarını anlatmamız için çok değerliydi. Çok kısıtlı imkanlarla yaptığımız ve sonunda bizi mutlu eden bu oyun artık bizi bir tiyatro topluluğu kurmaya inandırdı. Umarım kadınların dayanışmayla bir şeyler yapabileceğini göstermişizdir."

Gizem ÇETİN / KOCAELİ

Bağış gönüllülük çerçevesi içinde olmalı

Merhabalar... Bir hafta önce biri ortaokulda, diğeri lisede okuyan iki çocuğumuz da okul dönüşü eve geldiklerinde, okullarında Suriye'deki Türkmenler'e yardım için para istendiğini söylediler. Hatta bir öğretmen, bu parayı toplayamadığında kendi cebinden ödeyeceğini belirtmiş. Diğer okulda ise bu para kampanyası için öğrenciler görevlendirilip sınıf sınıf dolaşmaları istenmiş. Eşim ve ben orada sadece Türkmenler değil başka halkların da yaşadığını, aynı şekilde onların da mağdur olduğunu ve onların da Türkmenler kadar yardıma ihtiyacı olduğunu anlatmaya çalıştık. Okullarındaki bu tek taraflı yardım kampanyası ile halklar arasında bariz bir ayrımcılık yapıldığını söyledik. Bizler doğal olarak çocuklarımızı yardımsever ve paylaşımcı yetiştirmek için çabalyoruz. Fakat bazı kişiler veya kurumlar bu iyi niyetlerinden faydalanmaya çalışıyorlar.

Öte yandan bağış gönüllülük çerçevesi içerisinde olmalıdır. Ve bunun için ne öğretmenlerin ne de öğrencilerin kafasını bu tür konularda meşgul etmeye kimsenin hakkı yok. Çocuklarımız bağışta bulunan öğrencilerin yanında kendilerini kötü hissedip rahatsızlık duyuyorlar. Hatta bu rahatsızlığı yaşamamak için okul harçlıklarından biriktirerek dayatma ile istenilen sözde bağışı ödemeye çalışıyorlar.

Çocuklarımızın iyi niyetlerini kullanarak bundan çıkar sağlanmasını önlemek için birlikte hareket ederek tepkimizi göstermeliyiz. Aksi takdirde meydanı bu ırkçı ve ayrımcı kişilere bırakmış olacağız.

Fatma ŞAHİN / KOCAELİ

Soframızı bu sefer sadece konuşmak için kurduk

Sivas'ta 8 Mart'ta her kesimden kadın bir araya geldik. Düzenlediğimizi etkinliğe sinevizyon izleyerek başladık. Ardından kendi emeklerimizle hazırladığımız yiyeceklerimizle soframızı kurduk. Bazen sorumluluk duygusuyla, bazen mecburiyetten, bazen koşa koşa, bazen durgun hazırlanan bu sofraya bu defa yalnızca paylaşmak, konuşmak adına kuruldu. Derin bir sohbet başladı kadınlarla.

Tacizden, tecavülden, şiddetten, usanan kadınlar bu masa etrafında birbirlerine dertlerini anlattı, anlattı ki konuşarak paylaşılın, bu bir utanç olarak sayılmasın. Tenceresinde pişirecek aş bulamayan kadınlar da, işyerinde güvencesiz çalışmaya maruz bırakılan da, başını kapatan inancını özgürce yaşayamayan kadınlar da bu masanın etrafındaydı. Çizilen bu geniş çerçeve bize referandumu hatırlattı. Biz bu masada bir Türkiye tablosu oluşturmuştuk. 'Hayır' diyen kesimleri tartışıyor olmak için bize

bir fırsat doğdu. 'Evet' diyen kesimlere tepkisel yaklaşan kadınlar aslında bunun doğru bir yaklaşım olmadığını, herkesin tercihinin bir nedeni olduğunu gördü. Referandumun ulaştığı geniş kesimleri göz önüne alarak yalnızca 'evet-hayır'ı tartışmıyor olduğumuzu, aslında bunun bizim için büyük bir

fırsat olduğunu ve bu yolla tüm sorunlarımızı konuşabileceğimizi gördük. Kadınlar bir gerçeğin farkındaydı. Değişiyor olmak için önce kendimizden başlayacaktık. Kendi istediği dünyayı yaratmak isteyenler o dünyayı önce kendi ellerinde şekillendirecek, ardından tüm insanlığa sunacaktı. Ve tüm bu ufak buluşmalar büyük bir gölün küçük damlalarıydı. Biz burada değişmeye kendimizden başlıyor sonra büyümeyi amaçlıyorduk.

Bu amaçla ortaya çıkan öneriler vardı: Değişmek için kendimize bir eksen çizmek zorundayız, ayda bir çıkan Ekmek ve Gül dergisi bize bu konuda yardımcı olabilir, bir okur grubu belli aralıklarla bir araya gelmemize ve paylaşmamıza bir vesile olur diye konuştuk. Yine belli başlıklar altında sunumlar yapabiliriz dedik. Film gösterimleri birlikte yapabileceğimiz etkinlikler arasında önerildi. Tüm bu öneriler ve konuşmalar ışığında bir sonraki adımın ne olduğunu bilerek bitirdik etkinliğimizi.

Gizem Nur KARATAŞ / SİVAS

ekmekvegul

BirTıkDaKendimiçin

www.ekmekvegul.net

